

Novo Nordisk Fonden

Årsrapport

1. januar - 31. december 2016

Årsrapporten for Novo Nordisk Fonden 2016 er forelagt og godkendt på fondsbestyrelsesmødet den 16. marts 2017.

Referent

Novo Nordisk Fonden

Indholdsfortegnelse	side
Ledelsesberetning	3
Hovedtal og nøgletal.....	18
Ledelsens påtegning.....	19
Revisionspåtegning.....	20
 Koncernregnskab for Novo Nordisk Fonden	
Totalindkomstopgørelse for perioden 1. januar - 31. december.....	22
Balance pr. 31. december.....	23
Egenkapitalopgørelse.....	25
Pengestrømsopgørelse og finansielle reserver.....	26
Noter.....	27
 Regnskab for Novo Nordisk Fonden	
Totalindkomstopgørelse for perioden 1. januar - 31. december.....	60
Balance pr. 31. december.....	61
Egenkapitalopgørelse.....	62
Pengestrømsopgørelse.....	63
Noter.....	64
 Dattervirksomheder.....	 68

Ledelsesberetning

Årsrapporten for Novo Nordisk Fonden for 2016 er aflagt i overensstemmelse med de internationale regnskabsstandarder (IFRS), som er godkendt af EU.

Formål og vision

Novo Nordisk Fonden er en uafhængig dansk erhvervsdrivende fond, hvis historie strækker sig tilbage til 1922, hvor Nobelpristager, professor August Krogh af Insulinkomiteen i Toronto fik rettighederne til at producere insulin i Skandinavien. Fonden har følgende vedtægtsbestemte hovedformål:

- at udgøre et stabilt fundament for den erhvervsmæssige og forskningsmæssige virksomhed, som drives
  - af Novo Nordisk A/S, der er beskæftiget med forskning i, udvikling, produktion og salg af farmaka og relaterede produkter og ydelser,
  - af Novozymes A/S, der er beskæftiget med at drive forskning, udvikling, produktion og handel med biologiske løsninger,
  - og af andre fremtidige aktie- eller anpartsselskaber, hvori fondens datterselskab, Novo A/S, måtte besidde en væsentlig ejerandel, eller over hvilket Novo A/S måtte udøve væsentlig indflydelse, gennem fuldmagt eller på anden måde,
- at yde støtte dels til fysiologisk, endokrinologisk og metabolisk forskning, dels til anden lægevidenskabelig forskning,
- at yde støtte til forskningshospitalsvirksomhed inden for diabetes i Danmark, og i øvrigt
- at yde støtte til andre videnskabelige og til humanitære og sociale formål.

Fondens vision er at yde et betydende bidrag til forskning og udvikling, som forbedrer menneskers helbred og velfærd.

På det erhvervsmæssige område er det fondens ambition, at virksomhederne i Novo Gruppen positionerer sig som internationalt anerkendte og betydende aktører samt skaber fornyelse og forretningsresultater i verdensklasse. Det skal ske gennem forskningsbaserede produkter og ydelser, der forbedrer bekæmpelse af sygdom og understøtter bæredygtig anvendelse af naturens ressourcer.

På det uddelingsmæssige område ønsker fonden at fremme forskning, uddannelse, sociale og humanitære indsatser og patientbehandling ved universiteter, hospitaler og andre non-profit videninstitutioner i Danmark og det øvrige Norden. Bevillingerne fra fonden er et supplement til den offentligt støttede forskning og patientbehandling ved universiteter og hospitaler. Fonden ønsker at bidrage til, at Danmark og det øvrige Norden udvikles og anerkendes som et internationalt sundhedsvidenskabeligt og bioteknologisk kraftcenter.

Til at løse opgaverne har Novo Nordisk Fondskoncernen ansat højt kvalificerede medarbejdere med de nødvendige videnressourcer og forskningskompetencer.

Novo Nordisk Fonden har i perioden fra 2010 til 2016 uddelt DKK 10,38 mia. til 1773 bevillinger inden for de vedtægtsbestemte støtteformål. Henholdsvis 44% (DKK 4,59 mia.) til "fysiologisk, endokrinologisk og metabolisk forskning, dels til anden lægevidenskabelig forskning". Støtteformålene "hospitalsvirksomhed" samt "andre videnskabelige formål og humanitære og sociale formål" har udgjort henholdsvis 31% (DKK 3,23 mia.) og 25% (DKK 2,56 mia.) af fondens bevillinger. Der henvises til rapporten FAKTA og RESULTATER 2016 for yderligere information:

http://novonordiskfonden.dk/sites/default/nnf_fakta_resultater_2016.pdf.

Strategiske mål for Novo Nordisk Fondens virke

Fondsbestyrelsen har i sin strategi 2013-2018 udstukket strategiske mål for fondens samfundsmæssige aftryk og for dens kommercielle og uddelingsmæssige aktiviteter.

Det overordnede samfundsmål for fondens samlede aktiviteter er:

- *Med Danmark som fondens omdrejningspunkt er fokus rettet mod:*
  - *At fremme forskning og innovation i verdensklasse inden for lægevidenskab, bioteknologi og naturvidenskab samt bidrage til at skabe et uddannelsessystem i verdensklasse*
  - *At støtte udviklingen af et videnbaseret samfund, der bidrager til langsiget økonomisk aktivitet og jobskabelse for at forbedre sundhed og velfærd*

For den erhvervmæssige og forskningsmæssige virksomhed er der tre kommercielle mål:

- *At være en stærk ejer af virksomhederne i Novo Gruppen¹*
- *At skabe attraktive investeringsafkast til fonden fra dens finansielle investeringsportefølje*
- *At investere med det primære mål at fremme viden og forskning i verdensklasse*

For den uddelingsmæssige virksomhed er der seks mål:

- *At styrke den biomedicinske og bioteknologiske forskning inden for udvalgte områder*
- *At anspore til tværdisciplinaritet*
- *At fremme individuel videnskabelig excellence*
- *At fremme opfindsomhed, inspiration og viden inden for videnskab og teknologi*
- *At bygge bro mellem videnskabelige opdagelser og kommerciel anvendelse*
- *At opnå social og humanitær effekt*

Redegørelsen for fondens uddelingspolitik, uddelingskategorier, uddelinger og uddelingsinitiativer, jf. årsregnskabslovens §77b, fremgår af beretningen "FAKTA og RESULTATER 2016", som er tilgængelig på http://novonordiskfonden.dk/sites/default/nnf_fakta_resultater_2016.pdf

Novo Nordisk Fond Koncernens organisation og governance

Novo Nordisk Fonden (moderfonden), virksomhederne i Novo-gruppen samt Novo A/S' ejerskaber i life science virksomheder med bestemmende indflydelse, udgør tilsammen Novo Nordisk Fond Koncernen.

Novo Nordisk Fonden modtager udbytte fra Novo A/S og foretager uddelinger til samfundet.

Novo A/S' indtægter hidhører fra:

- Erhvervsvirksomheder
- Life science og finansielle investeringer

Organisatorisk er erhvervs- og uddelingsaktiviteterne adskilt.

Novo Nordisk Fonden varetager uddelinger, og i den forbindelse fastlægger fondsbestyrelsen uddelingsstrategien, ligesom fondsbestyrelsen beslutter eller godkender uddelingerne jævnfør ovenstående.

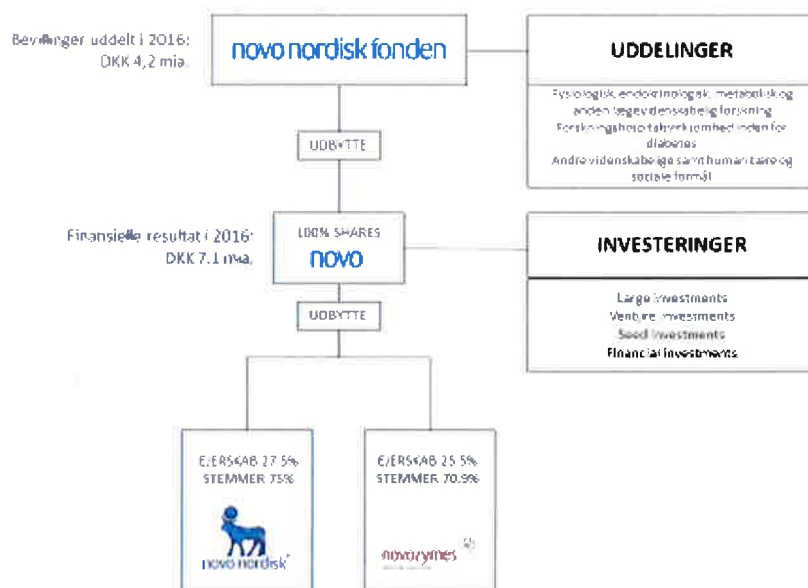
¹ Novo Gruppen består af Novo A/S, Novo Nordisk A/S, Novozymes A/S og NNIT A/S.

Novo Nordisk Fond Koncernen 2016

De erhvervsdrivende aktiviteter varetages af Novo A/S inden for den overordnede finansielle strategi og Charteret for Novo Gruppen, samt rammer besluttet af fondsbestyrelsen. Novo Gruppen består af Novo A/S, Novo Nordisk A/S, Novozymes A/S og NNIT A/S. Fondsbestyrelsen udgør den ordinære generalforsamling i Novo A/S og godkender derigennem Novo A/S' årsrapport samt vælger Novo A/S' bestyrelsesmedlemmer.

Fonden sikrer via Novo A/S indflydelse i Novo Nordisk A/S og Novozymes A/S gennem det bestemmende ejerskab i disse virksomheder.

Figur 1. Organisation og pengestrømme i Novo Nordisk Fond Koncernen

Anm.: Novo Nordisk A/S og Novozymes A/S er ifølge vedtægten de to vigtigste operative selskaber i Novo Gruppen og udgør nogle af de betydeligste forskningsvirksomheder i Danmarks life science klynge. NNIT A/S er ligeledes et selvstændigt medlem af Novo Gruppen. Ultimo 2016 besad Novo A/S 25,5% af aktiekapitalen i NNIT A/S og Novo Nordisk A/S besad 25,5%. Et af fondens hovedformål er at udgøre et stabilt fundament for den erhvervmæssige og forskningsmæssige virksomhed, som drives af Novo Nordisk A/S og Novozymes A/S.

Fonden finansierer sine uddelinger fra indtægter, som består af udbytte fra Novo A/S. Det påhviler Novo Nordisk Fondens bestyrelse gennem passende henlæggelser at sikre en rimelig konsolidering blandt andet med henblik på, at fonden, eventuelt gennem Novo A/S, i det omfang det af fondsbestyrelsen skønnes nødvendigt, kan deltage i fremtidige kapitaludvidelser i Novo Nordisk A/S og Novozymes A/S eller andre selskaber, hvori Novo A/S har en væsentlig ejerandel.

Novo A/S

Novo A/S ejes 100% af Novo Nordisk Fonden, er fondens investeringselskab og er holdingselskab for Novo Nordisk A/S, Novozymes A/S og NNIT A/S. Novo A/S blev etableret i 1999 og har til opgave at forvalte fondens aktiver bedst muligt. En central opgave for Novo A/S er at drive virksomhed, så fonden kan udleve sin rolle som det solide fundament for den erhvervmæssige virksomhed, der drives af Novo Nordisk A/S og Novozymes A/S. Novo A/S' formål er tillige at forvalte fondens formue og sikre fonden et tilfredsstillende økonomisk afkast, samtidig med at fonden fortsat kan sikre, at virksomhederne i Novo Gruppen bevarer deres tilknytning til Danmark.

Det påhviler Novo A/S:

Novo Nordisk Fond Koncernen 2016

- at sikre, at alle virksomheder, hvori selskabet har en væsentlig indflydelse, bidrager aktivt til Novo Gruppens udvikling og driver deres virksomhed i overensstemmelse med Novo Gruppens visioner og værdier,
- at opretholde en væsentlig indflydelse på Novo Nordisk A/S og Novozymes A/S,
- at overholde de regler og principper, som er fastlagt i Novo Nordisk Fondens vedtægter vedrørende udøvelse af stemmerettigheder på A- og B-aktier i henholdsvis Novo Nordisk A/S og Novozymes A/S, og
- at stå for investerings- og finansieringsvirksomhed, herunder anbringelse af kapital i virksomheder og i fast ejendom i ind- og udland.

Ved udgangen af 2016 ejede Novo A/S A- og B-aktier i Novo Nordisk A/S svarende til 27,5% (28% eksklusive Novo Nordisk A/S' beholdning af egne aktier) af kapitalen og 75,0% af stemmerne. For Novozymes A/S udgjorde ejerandelen 25,5% (26,6% eksklusive Novozymes A/S' beholdning af egne aktier) og stemmeandelen 70,9%. A-aktierne er unoterede og uomsættelige, og de må ikke afhændes. Ved udgangen af 2016 ejede Novo A/S og Novo Nordisk A/S hver 25,5% (tilsammen 51%) af aktiekapitalen og stemmerne i NNIT A/S.

Fondsbestyrelsen skal stedse være pligtig til gennem fondens stemmeret i Novo A/S:

- at forhindre enhver kapitaludvidelse i Novo A/S, hvorved fonden ville miste sin stemmemæssige majoritet i Novo A/S,
- at forhindre enhver afhændelse af Novo A/S' A-aktier i Novo Nordisk A/S og/eller Novozymes A/S, og
- at sikre at enhver beslutning i Novo A/S træffes i overensstemmelse med bestemmelserne i fondens vedtægter.

Novo A/S har væsentlige indtægter fra aktiebesiddelserne i Novo Nordisk A/S og Novozymes A/S. Indtægter fra ejerskabet af selskaberne modtages i form af udbytter og lejlighedsvis deltagelse i aktietilbagekøb. I 2016 udgjorde udbyttet til Novo A/S fra Novo Nordisk A/S, Novozymes A/S og NNIT A/S tilsammen DKK 6,9 mia., og provenuet fra deltagelse i aktietilbagekøb udgjorde DKK 0,2 mia. Novo A/S' indtægter hidrører også fra aktiver i virksomheder inden for life science og finansielle investeringer. I 2016 udgjorde disse henholdsvis DKK -1,7 mia. og DKK 1,8 mia. Novo A/S samlede resultat udgjorde på den baggrund DKK 7,1 mia.

Novo Nordisk A/S

Novo Nordisk er en global lægemiddelvirksomhed, som igennem mere end 90 år har stået for innovation og lederskab inden for diabetesbehandling. Dette langvarige engagement har givet virksomheden erfaringer og kompetencer, som i dag gør det muligt også at hjælpe med at bekæmpe andre alvorlige kroniske sygdomme: hæmofili, vækstforstyrrelser og fedme. Koncernen har hovedkvarter i Danmark, beskæftiger med udgangen af 2016 42.446 medarbejdere i 77 lande og markedsfører sine produkter i ca. 170 lande. Dette engagement fremgår af Novo Nordisk Way, som beskriver ambitionerne og de værdier, der kendetegner virksomheden

Novozymes A/S

Novozymes er verdens førende virksomhed inden for biologiske løsninger med produktion af et bredt sortiment af industrielle enzymer og mikroorganismer, som indgår i en lang række produkter i bl.a. vaskemiddel-, bioenergi-, landbrugs-, føde- og drikkevare-, læder-, papir-, tekstil- og spildevandsindustrien. Novozymes beskæftigede 6.441 medarbejdere på verdensplan i 2016, heraf 2.660 i Danmark. For at kunne leve op til sit formål – at finde biologiske løsninger, der skaber bedre levevilkår i en voksende verden – anvender og leverer Novozymes ny innovation til markedet og lancerer nye produkter, der skaber værdi for

Novo Nordisk Fond Koncernen 2016

kunderne, som dermed kan forbedre deres præstation, samtidig med at de sparer råvarer og energi og mindsker miljøbelastningen.

NNIT A/S

NNIT A/S er en af Danmarks førende leverandører af it-services, primært inden for life sciences-sektoren i Danmark og internationalt samt til danske kunder inden for offentlig virksomhed, entrepriise og finans. Virksomheden beskæftigede i 2016 2.865 medarbejdere på verdensplan, heraf 1.591 i Danmark.

For yderligere information om koncernen og koncernselskaberne henvises til Novo Nordisk Fonden og Novo A/S hjemmesider (www.novonordiskfonden.dk og www.novo.dk).

Novo Nordisk Fonden: Økonomiske resultater og uddelinger

Finansielle resultater

Fondens regnskabsmæssige resultat for 2016 viser et overskud på DKK 3.931 mio., mod DKK 5.183 mio. i 2015, hvor der blev udbetalt udbytte fra Novo A/S på DKK 4.715 mio. Der er i 2016 modtaget et udbytte fra Novo A/S på DKK 3.008 mio.

I 2016 bevilgede Novo Nordisk Fonden i alt DKK 4.201,8 mio. (bruttobevisning). Pengene gik primært til universiteter og hospitaler i Danmark og Norden til nye forsknings-, uddannelses- og innovationsaktiviteter, til Steno Diabetes Center Copenhagen, herunder diabetesbehandling og forebyggelse, samt til humanitære og sociale formål. Der skete annulleringer af bevillinger for DKK 88,8 mio., og DKK 3,3 mio. blev tilbagebetalt. Nettobevisning udgjorde således DKK 4.113 mio. Det er en øgning i forhold til 2015, hvor der blev bevilget netto DKK 1.027 mio (se Tabel 1).

Fonden har udbetalt DKK 1.133 mio. i 2016 mod DKK 914 mio. i 2015. Skyldigt bevilget beløb til uddelinger er DKK 6.192 mio. ultimo 2016 sammenlignet med DKK 3.209 mio. ultimo 2015.

Tabel 1. Hovedtal og nøgletal for fonden

Tabel 1	2016	2015
	mio. DKK	mio. DKK
Modtaget udbytte fra Novo A/S	3.008	4.715
Årets resultat	3.931	5.183
Bevilget støtte	4.113	1.027
Kapitalandele i Novo A/S *)	2.142	2.142
Fælles investeringspulje hos Novo A/S	13.573	10.742
Aktiver i alt	15.733	12.935
Egenkapital	9.513	9.694
Skyldig bevilget støtte	6.192	3.209
Egenkapital andel	60,5%	74,9%

*) Kapitalandele er opgjort efter historiske kostpriser.

Omkostningsprocenten udgjorde henholdsvis 9,6% i forhold til det udbetalte beløb og 2,6% i forhold til det uddelte bruttobeløb. De tilsvarende tal for 2015 var henholdsvis 8,6% og 6,8%. Omkostningsprocenten for 2016 inkluderer bl.a. løn til ansatte, møbler og inventar, husleje, konsulentbistand, rejseudgifter og honorarer til komiteemedlemmer og bestyrelsesmedlemmer. Omkostningsprocenten indeholder også en serviceaftale med Novo A/S, som blandt andet leverer service til fonden f.s.v.a. regnskab, jura, HR, IT, finansielle aktiviteter og aktiviteter inden for Novo Seeds. Omvendt leverer fonden service inden for kommunikation til Novo A/S.

Novo Nordisk Fond Koncernen 2016

Af den samlede omkostningsprocent udgjorde de personalerelaterede driftsomkostninger i 2016 4,2% i forhold til det udbetalte beløb og 1,1% i forhold til det uddelte bruttobeløb. De tilsvarende tal for 2015 var henholdsvis 3,9% og 3,1%. De personalerelaterede driftsomkostninger inkluderer bl.a. lønomkostninger, inklusive pension og bonus, udgifter til rejser, seminarer, kompetenceudvikling og efteruddannelse.

For yderligere oplysninger om bevilget støtte henvises til fondens hjemmeside <http://www.novonordiskfonden.dk/da/bevillingslister>, som indeholder bevillingsfortegnelser over uddelinger med navngivne modtagere og beløbsangivelse. En legatarliste fremsendes også til fondsmyndigheden samtidig med nærværende årsrapport.

De finansielle hovedtal og nøgletal for fonden kan ikke ses uafhængigt af den finansielle udvikling i Novo A/S på grund af finansiell koordinering, herunder koordinering af likviditet og investeringssamarbejde. Novo A/S har i 2016 haft tilnærmelsesvis uændrede finansielle reserver. De er ændret fra DKK 33.976 mio. i 2015 til DKK 33.591 mio. DKK i 2016. Modtaget udbytte fra Novo Nordisk A/S, Novozymes A/S og NNIT A/S er DKK 6.909 mio. i 2016 mod DKK 3.751 mio. i 2015. Pengestrømmene i Novo A/S og fonden ses i tabel 2.

Tabel 2. Pengestrømme i Novo Nordisk Fonden og Novo A/S (mio. DKK)		
	2016	2015
Modtaget udbytte fra Novo Gruppen	6.909	3.751
Salg af aktier i Novo Gruppen	240	537
Investering i dattervirksomhed	0	-863
Life science investeringer, netto	-7.540	2.219
Støtteudbetalinger, netto	-1.130	-901
Bridgfinansiering	-	-1.071
Øvrige poster (realiserede afkast, driftsomkostninger mv. netto)	-27	469
Pengestrømme i Novo Nordisk Fonden og Novo A/S	-1.548	4.141
Nettoinvestering i værdipapirer	1.149	-3.626
Likviditetsforskydning	-399	515
Likvide reserver primo (bankbeholdning)	1.130	615
Likvide reserver ved årets udgang (bankbeholdning)	713	1.130
Værdipapirer	32.878	32.846
Finansielle reserver ved årets udgang	33.591	33.976

Ud over aktier i Novo Nordisk A/S, Novozymes A/S og NNIT A/S havde fonden, via Novo A/S, ultimo 2016 andre aktiver på DKK 76 mia.

Højdepunkter og finansielle resultater i Novo Gruppen

Novo A/S

Finansielle resultater

Siden 2000, hvor Novo A/S begyndte at etablere sin portefølje ved hovedsageligt at investere i danske selskaber, har investeringsaktiviteterne udviklet sig betydeligt. Novo A/S fremstår i dag som en international investor inden for life science området med investeringer i over 80 virksomheder primært i Europa og USA. Investeringer foretages i dag dels som seed- og ventureinvesteringer og dels som 'Large Investments'.

Life science investeringer

Novo A/S' life science investeringer i virksomheder sker inden for tre områder:

- Novo Seeds udvikler og finansierer innovative selskaber inden for life science primært i Norden, men også i resten af Europa gennem direkte investeringer, samt bistår ved fondens uddeling af pre-seed grants til Norden. Seed-programmets investeringer sker på kommercielle vilkår, dvs. mod ejerskab i selskabet. I 2016 blev der investerede beløb til nye og opfølgingsinvesteringer i Novo Seeds' portefølje for DKK 149 mio.
- Novo Ventures er en aktiv, international partner i life science venture industrien. I 2016 blev der investeret i alt DKK 2.091 mio.
- Large Investments, hvor der investeres i veletablerede og overskudsgenererende virksomheder gerne med en ledende position på deres område og med gode vækstmuligheder, har til formål at sikre langsigtet værdiskabelse samt diversitet i den samlede investeringsportefølje. I 2016 blev der investeret i alt DKK 6.482 mio.

Værdien af life science investeringer steg med DKK 5,7 mia. fra et niveau på DKK 32,0 mia. i 2015 til DKK 37,7 mia. i 2016.

Finansielle investeringsaktiviteter

Sideløbende med investeringsaktiviteter inden for life science virksomheder har Novo A/S i løbet af de sidste 10 år udvidet sine finansielle investeringsaktiviteter og opbygget en bred, global portefølje. Hovedformålet med finansielle investeringer er et ønske om spredning af risiko af Novo Nordisk Fondens formue og om at opbygge en solid likviditetsreserve med et højt afkast. Investeringsuniverset omfatter noterede og unoterede værdipapirer i aktier, obligationer, virksomhedsgæld, emerging market obligationer, infrastruktur og fast ejendom. Værdien af finansielle investeringer var ultimo 2016 DKK 38,1 mia.

Finansielle hovedtal og nøgletal

Resultatet af de samlede investeringsaktiviteter i Novo A/S blev i 2016 et overskud på DKK 7.121 mio., mod DKK 14.848 mio. i 2015.

Tabel 3. Hovedtal og nøgletal for Novo A/S (DKK mio.)		
Årstal	2016	2015
Udbytte Novo Nordisk A/S og Novozymes A/S	6.909	3.751
Gevinst ved salg af aktier i Novo Nordisk A/S og Novozymes A/S	233	520
Resultat af life science investeringer	-1.657	8.277
Resultat af finansielle investeringer	1.754	2.360
Årets resultat	7.121	14.848
Kapitalandele i dattervirksomheder *)	4.422	4.429
Life science investeringer	37.670	31.950
Finansielle investeringer	38.078	36.787
Aktiver i alt	80.971	74.390
Egenkapital	67.062	62.949
Egenkapital andel	83%	85%

*) Kapitalandele er opgjort efter historiske kostpriser

Novo Nordisk A/S

Finansielle resultater

Novo Nordisk A/S' nettoomsætning steg i 2016 med 6% opgjort i lokale valutaer og med 4% i kroner. Resultat af primær drift faldt med 2% i kroner til DKK 48.432 mio. Novo Nordisk A/S' aktiekurs faldt i løbet af anden halvdel af 2016 med godt en tredjedel. Justeret for det delvise frasalg af NNIT og fra udlicensering af aktiver vedrørende inflammatoriske sygdomme, var væksten opgjort i lokale valutaer 6%. Salget af produkter til diabetes- og fedmebehandling steg med 4% opgjort i kroner og med 6% i lokale valutaer til DKK 88.949 mio. Novo Nordisk er verdens førende virksomhed inden for diabetesbehandling med en global værdimarkedsandel på 27%, mod 28% på samme tidspunkt sidste år. Salget af biofarmaceutiske produkter steg med 2% opgjort i kroner og med 4% i lokale valutaer til DKK 22.831 mio.

Forsknings- og udviklingsaktiviteter

2016 blev et år, hvor Novo Nordisk gjorde store fremskridt i sin forsknings- og udviklingspipeline og nåede en række milepæle. Disse afspejles i Novo Nordisk's årsskrift på s. 22-23, hvor pipelineoversigten viser alle de præparater, der er i klinisk udvikling. Yderligere detaljer om resultater af kliniske studier kan ses i de selskabsmeddelelser og pressemeddelelser, som Novo Nordisk har udsendt i 2016, og som kan findes via følgende Link:

<http://www.novonordisk.com/content/dam/Denmark/HQ/AnnualReport/2016/PDF/Novo-Nordisk-Aarsskrift-2016.pdf>

I oktober 2016 opdaterede Novo Nordisk sin forsknings- og udviklingsstrategi og -prioriteringer for at afspejle den stadig mere udfordrende situation med betalingerne af sundhedsydelse, navnlig i det amerikanske marked, og indførte i den forbindelse en yderligere øget innovationshøjde af forsknings- og udviklingsprojekter. Novo Nordisk har desuden yderligere intensiveret sit fokus på at undersøge nuværende aktivers muligheder indenfor beslægtede sygdomsområder, der er karakteriseret ved et stort udækket behov, samt på at identificere nye aktiver ved hjælp af virksomhedens eksisterende teknologiplatform. Novo Nordisk har yderligere til hensigt at styrke sine aktiviteter indenfor indlicensering af tidlige og mellemstadieprojekter samt eksterne akademiske samarbejder.

Finansielle hovedtal og nøgletal

Tabel 4 viser udpluk af de finansielle hovedtal og nøgletal for Novo Nordisk A/S.

Tabel 4	2016	2015
	(mio. DKK)	(mio. DKK)
Nettoomsætning Diabetes- og fedmebehandling	88.949	85.590
Nettoomsætning Biopharmaceuticals	22.831	22.337
Nettoomsætning i alt	111.780	107.927
Årets resultat	37.925	34.860
Egenkapital	45.269	46.969
Aktiver i alt	97.539	91.799
Overskudsgrad (årets resultat - EBIT)	33,9%	32,3%
Egenkapitalandel	46,4%	51,2%

For mere information se i Novo Nordisk A/S' 2016-årsskrift:

<http://www.novonordisk.com/content/dam/Denmark/HQ/AnnualReport/2016/PDF/Novo-Nordisk-Aarsskrift-2016.pdf>

Novozymes A/S

Finansielle resultater

I 2016 leverede Novozymes tocifret vækst i indtjening og en forbedret overskudsgrad, men med moderat salgsvækst. Det langsigtede mål for organisk salgsvækst er blevet ændret for at afspejle den negative påvirkning på salgsvæksten, der skyldes usikkerhed som følge af lavere råvarepriser og lavere økonomisk vækst på udviklingsmarkederne. Det samlede salg var DKK 14.142 mio. i 2016. Salget steg 1% i danske kroner. Salget til landbrugs- og foder- samt føde- og drikkevareindustrien bidrog mest til salgsvæksten i året. Resultat af primær drift steg 2%, og overskudsgraden var 27,9%. Årets resultat steg 8%.

Resultaterne på bæredygtighedsområdet var blandede i 2016. Novozymes opnåede gode resultater for en række medarbejdermål, men nåede ikke alle sine mål for miljø og arbejdsulykker. Målet om 24% anvendelse af vedvarende energi blev nået, og målet om at nedbringe CO₂-udledningen med 63 mio. tons gennem kundernes brug af Novozymes' produkter blev overgået, idet tallet nåede op på 69 mio. tons. Resultaterne for vand- og energieffektivitet samt CO₂-intensitet lå under helårsmålene. Målet for vandeffektivitet blev ikke nået, idet forbruget var højere end forventet, og der var udfordringer i relation til vandgenbrugssystemet i Danmark. Målet for energieffektivitet blev ikke nået som følge af driftsproblemer på Novozymes' gæringsanlæg samt højere forbrug end forventet. Målet for arbejdsulykker blev ikke nået, og der blev iværksat en række nye tiltag i 2016 med fokus på forbedringer af sikkerheden. Novozymes vil fastholde sit fokus på bæredygtighedsområdet.

Forsknings- og udviklingsaktiviteter

Novozymes' udgifter til forsknings- og udviklingsaktiviteter udgjorde DKK 1.865 mio. i 2016. En voksende verdensbefolkning med øgede behov for mad, vand, energi og andre fornødenheder presser industrierne til at producere mere med mindre. Det er disse tendenser, der har inspireret Novozymes' formål og strategi – "Partnering for Impact". Med de fire strategiske fokusområder "Rally for change", "Lead innovation", "Focus on opportunities" og "Grow people" understreger Novozymes sin forpligtelse til at bidrage til løsningen af de presserende udfordringer, en voksende verdensbefolkning står over for. Kernen i strategien er overbevisningen om, at Novozymes kan opnå størst effekt gennem partnerskaber. For Novozymes betyder partnerskaber indgående samarbejde med fælles fordele og forpligtelser. Effekt skabes ved at sikre sundere fødevarer, et bedre klima, renere luft, en natur i balance og flere arbejdspladser. Det handler også om at optimere en partners processer, udvikle nye produkter eller reducere miljøpåvirkningen heraf.

Finansielle hovedtal og nøgletal

Tabel 5 viser udpluk af de finansielle hovedtal og nøgletal for Novozymes A/S.

Tabel 5	2016	2015
	(mio. DKK)	(mio. DKK)
Nettoomsætning	14.142	14.002
Årets resultat	3.050	2.825
Egenkapital	11.745	11.593
Aktiver i alt	18.659	17.791
Overskudsgrad (årets resultat - EBIT)	27,9%	27,7%
Egenkapitalandel	62,9%	65,2%

For mere information se i Novozymes A/S' 2016-årsskrift: www.report2016.novozymes.com

NNIT A/S

Finansielle resultater i 2016

NNIT har leveret en vækst i omsætningen på 6,3% til DKK 2.765 mio. og en overskudsgrad (EBIT) på 10,6%. Resultaterne overstiger hermed NNIT's langsigtede mål om en vækst i omsætningen på mindst 5% og en overskudsgrad (EBIT) på mindst 10%. NNITs primære målsætning er at øge omsætningen og markedsandelene inden for it-services i Danmark og life sciences internationalt – samtidig med at sikre profitabel vækst.

Finansielle hovedtal og nøgletal

Tabel 6 viser udpluk af de finansielle hovedtal og nøgletal for NNIT A/S.

Tabel 6	2016 (mio. DKK)	2015 (mio. DKK)
Nettoomsætning	2.765	2.600
Årets resultat	216	212
Egenkapital	846	741
Aktiver i alt	1.591	1.336
Overskudsgrad (årets resultat - EBIT)	10,6 %	10,3%
Egenkapitalandel	53,2%	55,5%

For mere information se i NNIT A/S' 2016-årsrapport: <http://investor.nnit.com/frame.zhtml?c=253721&p=irol-downloadcentre>

Fremtidsudsigter for Novo Nordisk Fond Koncernen

Udsigterne for Novo Nordisk Fond Koncernen er tæt knyttet til udsigterne for koncernens datterselskaber i Novo Gruppen samt udviklingen på de internationale finansielle markeder. Disse er nærmere beskrevet i selskabernes egne årsrapporter for 2016, jf. links angivet ovenfor.

Forretningsmæssige og finansielle risici

Novo Nordisk Fond Koncernens væsentligste risici er knyttet til de tilsvarende væsentligste risici i Novo Gruppen. Novo Nordisk Fonden har en overordnet finansiell strategi, hvori politikken for styringen af fondens finansielle og investeringsmæssige risici er fastlagt.

I Novo A/S er der især risici forbundet med at investere i virksomheder. Desuden er der risici ved værdipapirinvesteringer, da værdierne afhænger af udviklingen på de finansielle markeder.

Novo Nordisk A/S anvender proaktivt risikostyring til at sikre fortsat vækst i forretningen og til at beskytte medarbejderne, aktiver og omdømme. Det betyder, at virksomheden vil:

- anvende et effektivt og integreret risikostyringssystem, samtidig med at den forretningsmæssige fleksibilitet bevares
- identificere og vurdere væsentlige risici forbundet med virksomheden
- overvåge, styre og begrænse risici.

Læs mere om Novo Nordisk A/S' risikostyring på www.novonordisk.com/about-novo-nordisk/corporate-governance/risk-management.html

Novozymes er eksponeret for en række risici i sin værdikæde og har taget forholdsregler for at reducere disse. På basis af risikoanalyser har Novozymes' bestyrelse identificeret fire hovedrisici, som kan påvirke selskabet: 1) konkurrence inden for industrielle enzymer, 2)

volatilitet i den stivelsesbaserede ethanolforretning, 3) tab af viden, og 4) forsinket kommerialisering af BioAg. Læs mere om Novozymes A/S' risikostyring på <https://report2016.novozymes.com/our-business/risk>.

NNIT A/S' risikostyring er karakteriseret af fire elementer: 1) risikoidentifikation, 2) risikovurdering, 3) identifikation af aktioner til risikomitigering, samt 4) risikorapportering. Læs mere om NNIT's risikostyringsproces og risici i NNIT's årsrapport 2016 fra side 29 på <http://phx.corporate-ir.net/External.File?item=UGFyZW50SUQ9NjU3NTQ2fENoaWxkSUQ9MzYzNTMwffFR5cGU9MQ==&t=1>.

Udsigter for Novo Nordisk Fondens og Novo A/S' indtægter og udgifter

Novo Nordisk Fondens resultat afhænger af resultatudviklingen i Novo A/S, som især er afhængig af resultaterne i Novo Nordisk A/S og Novozymes A/S. Novozymes A/S har på selskabets ordinære generalforsamling i starten af 2017 godkendt udbytte for 2016 på DKK 4 pr. aktie. Novo Nordisk A/S forventes på selskabets ordinære generalforsamling at godkende et endeligt udbytte på DKK 4,60 pr. aktie.

Novo A/S forventer i 2017 at investere op til DKK 250 mio. i seed-selskaber primært i Norden, op til DKK 3,0 mia. i ventureselskaber i Europa/Nordamerika og væsentligt højere beløb til Large Investments i større life science virksomheder.

Novo Nordisk Fonden har en ambition om løbende at justere sine udbetalinger. Fondsbestyrelsen fastlægger i slutningen af et år sine udbetalinger for det kommende år således, at de udgør 4% af den til rådighedværende kapitalbeholdning set over et 5-årigt gennemsnit (de fem år medtager en prognose for de kommende to år).

Novo Nordisk Fonden havde ved udgangen af 2016 en formue af ikke-bundne midler, der kan medgå til nye uddelinger og investeringer, på 66 mia. kr. De ikke-bundne midler defineres som de værdier, der ikke er bundet i aktier i Novo Nordisk A/S og Novozymes A/S, skyldigt bevilget beløb eller er afsat som en reserve. Det er besluttet af fondsbestyrelsen, at størrelsen af reserven skal være 2,5% af markedsværdien af Novo Nordisk A/S og Novozymes A/S i slutningen af det forudgående år, hvilket muliggør opretholdelse af den vedtægtsbestemte kontrol i tilfælde af større overtagelser eller fusion. Bestyrelsen vurderer årligt behovet for justering af reserven.

Formuen eksklusive ejerandelen i Novo Nordisk A/S og Novozymes A/S består samlet af investeringer i life-science-virksomheder, andre virksomheder og finansielle investeringer.

Uddelingsrammen (uddelingsbudgettet) for det kommende år og indtil aflæggelse af årsrapport for 2017 er op til DKK 9,491 mia. Baggrunden for den foreslåede uddelingsramme er at sikre en fleksibilitet for uddelinger samtidig med at skabe transparens om fondens uddelinger. Det er dog ikke et mål at nå loftet for rammen.

Novo Nordisk Fond Koncernen og det danske samfund

Fondsbestyrelsen har fokus på sit samfundsansvar som en integreret del af fondens uddelingspolitik og erhvervsmæssige virke. Ved samfundsansvar forstås her de initiativer, der gavner samfundet økonomisk, videnskabeligt, socialt og sundhedsmæssigt eller ressource-, klima- og miljømæssigt, samt de initiativer, som skaber et inspirerende, udviklende og sundt arbejdsklima for medarbejdere i hele koncernen.

Novo Nordisk Fondskoncernens redegørelse for samfundsansvar og diversitet, jf. årsregnskabslovens §99a og §99b, fremgår af rapporten "Novo Nordisk Fondskoncernen og Samfundet 2016", som er tilgængelig på http://novonordiskfonden.dk/sites/default/nnf_koncernen_samfundet_2016.pdf

Virksomhederne i Novo Gruppen udgiver selvstændige CSR-redegørelser, der blandt andet indeholder målinger på udvikling og resultater i overensstemmelse med årsregnskabsloven:

- Novo Nordisk A/S' redegørelse er tilgængelig på <http://www.novonordisk.com/content/dam/Denmark/HQ/AnnualReport/2016/PDF/Novo-Nordisk-UN-Global-Compact-2016.pdf>
- Novozymes A/S' redegørelse er tilgængelig på <https://report2016.novozymes.com/sustainability/ungc-cop>
- NNIT A/S' redegørelse er tilgængelig på <http://media.nnit.com/Governance/COP2016.pdf>
- Novo A/S' redegørelse er tilgængelig i Novo A/S' årsrapport.

I 2016 udgjorde de samlede selskabsskattebetalinger i Danmark på baggrund af Novo Nordisk Fond Koncernens aktiviteter i 2016 DKK 6 mia. Heraf var Novo Nordisk A/S den største enkelte bidrager. Hertil kommer over 22.500 medarbejderne i Novo Nordisk Fondskoncernen, der betalte indkomstskatter.

En stor del af Novo Nordisk Fondens indtægter via Novo A/S udgøres af udbytte fra Novo Nordisk A/S og Novozymes A/S, hvis overskud primært tjenes uden for Danmark. Novo Nordisk A/S' omsætning i 2016 udgjorde DKK 111,8 mia., heraf var ca. 82 procent af omsætningen uden for Europa og ca. 18 procent inden for Europa. Novozymes A/S' globale omsætning var i 2016 DKK 14,1 mia., heraf var ca. 65 procent af omsætningen uden for Europa, Mellemøsten og Afrika, heraf 31 % alene i USA.

Mellem 0,3 (Novo Nordisk A/S) og 1,4 (Novozymes A/S) procent af de to virksomheders samlede omsætning, svarende til i alt DKK 0,6 mia. blev i 2016 genereret i Danmark, medens indtjeningen uden for Danmark var i alt DKK 125,3 mia.

I 2016 har Novo Nordisk A/S investeret 4,7 mia. kr. i Danmark, primært drevet af investeringer til udvidelse af produktionsfaciliteterne i Kalundborg, Hillerød og Måløv. I 2016 udgjorde Novo Nordisk A/S' eksport fra Danmark 60,1 mia. kr., svarende til ca. 9,1% af den samlede danske vareeksport.

Fondsbestyrelsen, komiteer, udvalg og direktion

Om fondsbestyrelsen

Bestyrelsen i 2016

Fondens bestyrelse består af ni medlemmer: Seks vedtægtsvalgte medlemmer, hvoraf to skal have læge- eller naturvidenskabelig indsigt, samt tre medarbejderrepræsentanter fra Novo Nordisk A/S og Novozymes A/S. Af de vedtægtsvalgte medlemmer er fire uafhængige². Fondens formand er tillige formand for Novo A/S' bestyrelse, og fondens næstformand er også medlem af Novo A/S' bestyrelse. Valg af vedtægtsvalgte bestyrelsesmedlemmer sker for et år ad gangen. Valget foretages inden udgangen af hvert års april måned. Ved valg kan fratrædende medlemmer genvælges indtil det fyldte 70. år. Af de ni bestyrelsesmedlemmer er seks mænd og tre kvinder. To medlemmer af bestyrelsen er bosiddende i et andet land end Danmark, og ét medlem har en anden nationalitet end dansk.

Nomineringskomite

Fondsbestyrelsen har nedsat en nomineringskomite bestående af to eller flere medlemmer valgt af bestyrelsen blandt sine medlemmer. Et medlem er udpeget som formand.

---

² Jævnfør afsnit 2.4 Uafhængighed i Anbefalinger for God Fondsledelse

Bestyrelsen har i marts 2017 valgt Sten Scheibye som formand for nomineringskomiteen og Marianne Philip som medlem. Nomineringskomiteen bistår fondsbestyrelsen med gennemgang af kompetenceprofilen for fondsbestyrelsen, forslag til valg af fondsbestyrelsesmedlemmer samt gennemgang af indstillingen fra Novo A/S vedr. valg af medlemmer til bestyrelsen i Novo A/S.

God Fondsledelse

Redegørelsen for god fondsledelse, jf. årsregnskabslovens §77a, fremgår af beretningen "FAKTA og RESULTATER 2016", som er tilgængelig på

http://novonordiskfonden.dk/sites/default/nnf_fakta_resultater_2016.pdf

Tabel 6. Om bestyrelsesmedlemmerne i Novo Nordisk Fonden 2016:

Navn, stilling, titel, fødeår, køn	Dato for indtrædelse	Udløb af valgperiode	Ledelses- og bestyrelseshverv Kompetence for vedtægtsudpegede medlemmer
Sten Scheibye Bestyrelsesformand Lic.scient., direktør 1951 Mand	27. april 2012	Marts 2017	Formand for bestyrelsen i Novo A/S, Industriens Fond, Rich. Müller-Fonden, RMIG A/S og Knud Højgaards Fond. Kompetencer: Erfaring med generel ledelse i større internationale virksomheder og med forskningsledelse, forskningspolitik samt universiteternes rammevilkår. Kendskab til Novo Gruppens forretning og praksis samt kendskab til den internationale lægemiddelindustri. Erfaring med bestyrelsesarbejde. Medlemmet anses som uafhængigt
Steen Riisgaard Næstformand MSc, direktør 1951 Mand	19. marts 2013	Marts 2017	Steen Riisgaard er formand for ALK-Abelló A/S, COWI Holding A/S, Egmont International Holding A/S, Xellia Pharmaceuticals A/S, og for WWF (the World Wildlife Fund) Denmark. Han er næstformand i bestyrelsen for Villum Fonden samt medlem af bestyrelsen for Corbion, Novo A/S, VKR Holding og Aarhus Universitet. Kompetencer: Erfaring med generel ledelse for større international virksomhed. Kendskab til Novo Gruppens forretning og praksis samt indgående kendskab til den internationale bioteknologiske industri og forskningens vilkår i den private sektor. Erfaring med innovation og entreprenørskab. Medlemmet anses som uafhængigt
Bo Ahrén Professor, Med.dr. 1952 Mand	29. april 2005	Marts 2017	Professor i klinisk metabolisme ved medicinsk fakultet på Universitetet i Lund. Fra 2006-2011 har Bo Ahrén været dekan ved medicinsk fakultet og tiltrådte primo 2015 som vicerektor på Universitetet i Lund. Kompetencer: Erfaring med lægevidenskabelig forskning, innovation og forskningsledelse. Erfaring inden for universitets- og hospitalsledelse samt inden for forskningens rammevilkår. Erfaring med forskningspolitik inden for det lægevidenskabelige område. Medlemmet anses ikke som uafhængigt
Karsten Dybvad Cand.polit Adm. Direktør 1956 Mand	6. maj 2011	Marts 2017	Adm. direktør for Dansk Industri. Formand for Copenhagen Business Schools bestyrelse. Medlem af bestyrelsen for PensionDanmark, PensionDanmark Holding, PFA Pension og PFA Holding. Kompetencer: Erfaring med ledelse i såvel centraladministrationen som private virksomheder. Erfaring med erhvervspolitiske forhold, herunder forskningspolitik. Medlemmet anses som uafhængigt

Novo Nordisk Fond Koncernen 2016

Lars Fugger Professor, Dr.med. 1960 Mand	19. marts 2013	Marts 2017	Professor, Nuffield Department of Clinical Neurosciences, Division of Clinical Neurology, John Radcliffe Hospital, University of Oxford, Oxford. Kompetencer: Erfaring med lægevidenskabelig forskning, innovation og forskningsledelse. Erfaring med forskningsvurdering, -bevillinger, -rådgivning samt -politik inden for det lægevidenskabelige område. Medlemmet anses ikke som uafhængigt
Marianne Philip Cand.jur. Advokat Adjungeret professor 1957 Kvinde	19. marts 2014	Marts 2017	Formand for bestyrelserne i Scan Office A/S, Stiholt Holding A/S og Gerda & Victor B. Strands Fond (Toms Gruppens Fond), samt næstformand af bestyrelserne i Bitten og Mads Clausens Fond (Danfoss Fonden), HD Ejendomme A/S og Nordea Invest samt medlem af bestyrelserne i Kirsten og Peter Bangs Fond, Codan A/S, Codan Forsikring A/S, Brenntag Nordic A/S, Norli Pension Livsforsikring A/S, Copenhagen Capacity, Fonden til Markedsføring og Erhvervsfremme i Region Hovedstaden og Duke University, Law School. Marianne Philip er derudover formand for Komiteen for God Fondsledelse og medlem af Københavns Kommunes Erhvervsråd. Kompetencer: Erhvervsjuridiske forhold, herunder selskabsretlige og fondsretlige emner. Erfaring med arbejde i bestyrelser. Medlemmet anses som uafhængigt
Anne Marie Kverneland Bioanalytiker 1956 Kvinde	19. marts 2014	Marts 2018	Medarbejderrepræsentant. Laborant i Novo Nordisk A/S.
Lars Bo Køppler Tekniker 1962 Mand	19. marts 2014	Marts 2018	Medarbejderrepræsentant. Tekniker i Novozymes A/S.
Désirée J. Asgreen Project Director, Cand. Polyt 1969 Kvinde	1. januar 2016	Marts 2018	Medarbejderrepræsentant. Project Director i Novo Nordisk A/S.

Fondens komiteer og udvalg

Fonden støtter forskning og innovation i åben konkurrence, og har nedsat 14 komiteer og udvalg, som udmønter fondsbestyrelsens beslutning om uddeling af støtte.

Fonden giver i andre tilfælde støtte til strategiske enkeltstatsninger, centerklyngen m.v. I den forbindelse har fonden nedsat en række komiteer og udvalg, som rådgiver fondsbestyrelsen, inden fondsbestyrelsen træffer beslutning om at bevilge støtten til de konkrete ansøgninger og projekter. Fondsbestyrelsen inddrager ligeledes internationale peer reviewers.

Der er i 2016 vedtaget en ny komitestruktur for Novo Nordisk Fondens komiteer og udvalg og fondens vedtægt er justeret i overensstemmelse hermed. Den nye struktur træder i kraft per 1. januar 2017. For yderligere oplysninger om komitestrukturen og vedtægten henvises til fondens hjemmeside: <http://novonordiskfonden.dk/da/content/udvalg-og-komiteer> samt <http://novonordiskfonden.dk/da/content/vedtaegter>.

Medlemmerne af fondens komiteer og udvalg består af anerkendte fageksperter på højt internationalt niveau inden for deres videnskabelige felt, ofte med erfaring fra medlemskab af forskningsråd og andre akademiske bedømmelsesudvalg. Som del af fondens anti-korruptionspolitik har fonden retningslinjer for habilitet, der sikrer en uvildig bedømmelse af alle ansøgninger. Retningslinjerne ligger på fondens hjemmeside: <http://www.novonordiskfonden.dk/da/content/retningslinjer-habilitet>

Novo Nordisk Fond Koncernen 2016

Tabel 9. Honorarer til komite- og udvalgsmedlemmer i 2016		Beløb, DKK
NFK	Formand	160.000
	Øvrige	105.000
LNK	Formand	190.000
	Næstformand	140.000
	Øvrige	125.000
Novo Nordisk Priskomite*	Formand	40.000
	Øvrige (minus direktør)	25.000
Novozymes Priskomite*	Formand	40.000
	Øvrige (minus direktør)	25.000
Udv. for Kunsthistorisk forskning	Formand	30.000
	Øvrige	20.000
Udv. for Mads Øvlisen stipendier	Formand	40.000
	Øvrige	25.000
Udv. for Sygeplejeforskning	Formand	55.000
	Øvrige	35.000
Udv. for almen medicinsk forskning	Formand	30.000
	Øvrige	20.000
Exploratory Pre-seed Udvalg*	Formand	90.000
	Øvrige (minus Novo A/S' medarbejdere)	60.000
BIO-SAP udvalget	Formand	90.000
	Øvrige	60.000
Laureate Research Grants udv.	Formand	60.000
	Øvrige	40.000
Challenge programmet	Formand	45.000
	Øvrige	30.000
Interdisciplinary Synergy Program	Formand	75.000
	Øvrige	50.000
Steno sundhedsfremme følgegruppe	Øvrige	15.000
Research Cluster Advisory Panel	Øvrige	30.000
Komite for forskning i socioøkonomiske effekter af forskning	Formand	40.000
	Øvrige	30.000

* Ingen medarbejdere i Novo A/S eller Novo Nordisk Fonden modtager honorar for deltagelse i fondens komite- og udvalgsarbejde.

Direktionen i Novo Nordisk Fonden

Den daglige ledelse af fonden varetages af en administrerende direktør, som har ansvaret for alle operationelle anliggender samt implementering af de af bestyrelsen vedtagne politikker og strategier. Fondsbestyrelsen godkender ansættelsen af den administrerende direktør efter indstilling fra formandskabet. Formandskabet forestår årligt evalueringen af direktørens præstationer. Direktøren har indtil 31. december 2016 været næstformand i bestyrelsen for Steno Diabetes Center A/S. Honoraret herfor tilfaldt fonden som indtægt.

Novo Nordisk Fonden

Novo Nordisk Fond-koncernens hoved- og nøgletal

Hovedtal i DKK mio.	2016	2015	2014	2013	2012
Nettoomsætning	130.265	125.847	102.723	96.320	89.551
Resultat af primær drift	54.015	56.199	44.781	38.021	33.736
Finansielle poster (netto)	-596	-5.863	-134	1.192	-1.694
Resultat før skat	53.419	50.336	44.647	39.213	32.042
Resultat inkl. minoritetsinteresser	42.579	40.932	36.510	31.308	25.145
Moderfonds andel af resultat	12.500	13.514	11.200	11.200	7.858
Egenkapital inkl. minoritetsinteresser	114.850	112.094	97.428	89.378	77.559
Koncernens andel af egenkapitalen	73.093	69.023	59.614	49.823	40.599
Samlede aktiver	184.645	170.415	148.017	127.373	111.233
Investeringer i materielle anlægsaktiver	9.064	6.849	5.000	4.068	4.453
Nøgletal i %					
Overskudsgrad (primær drift)	41,5%	44,7%	43,6%	39,5%	37,7%
Overskudsgrad (årets resultat inkl. min. interesser)	32,7%	32,5%	35,5%	32,5%	28,1%
Egenkapitalandel (inkl. min. interesser)	62,2%	65,8%	65,8%	70,2%	69,7%
Gennemsnitligt antal medarbejdere	57.273	54.949	51.059	43.066	39.302

Ledelsens påtegning

Bestyrelsen og direktionen har i dag godkendt Årsrapporten 2016 for Novo Nordisk Fonden.

Koncernregnskabet og årsregnskabet udarbejdes efter International Financial Reporting Standards (IFRS) som godkendt af EU og yderligere krav i årsregnskabsloven. Ledelsesberetningen er udarbejdet i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Det er vores opfattelse, at den valgte regnskabspraksis er hensigtsmæssig, og at koncernens interne kontroller, der er relevante for at udarbejde og aflægge årsrapporten, er tilstrækkelige. Koncernregnskabet og årsregnskabet giver efter vores opfattelse et retvisende billede af koncernens og moderfondens aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2016 samt af resultatet af koncernens og moderfondens aktiviteter og pengestrømme for regnskabsåret 2016.

Ledelsesberetningen indeholder efter vores opfattelse en retvisende redegørelse for de udviklingen i koncernens og moderfondens aktiviteter og økonomiske forhold, årets resultat og koncernens og fondens finansielle stilling samt en beskrivelse af væsentlige risici og usikkerhedsfaktorer, som koncernen og fonden står over for.

Hellerup den 16. marts 2017

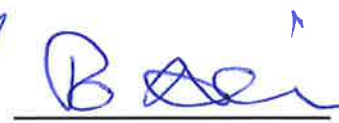
Direktion:

Birgitte Nauntofte

Bestyrelse:

Sten Scheibye
(formand)

Steen Riisgaard
(næstformand)

Bo Ahrén

Karsten Dybvad

Lars Fugger

Anne Marie Kverneland

Lars Bo Køppler

Désirée J. Asgreen

Marianne Philip

Den uafhængige revisors revisionspåtegning

Til bestyrelsen i Novo Nordisk Fonden

Konklusion

Det er vores opfattelse, at koncernregnskabet og årsregnskabet giver et retvisende billede af koncernens og moderfondens aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2016 samt af resultatet af koncernens og moderfondens aktiviteter og pengestrømme for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2016 i overensstemmelse med International Financial Reporting Standards som godkendt af EU og yderligere krav i årsregnskabsloven.

Vi har revideret koncernregnskabet og årsregnskabet for Novo Nordisk Fonden for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2016, der omfatter totalindkomstopgørelse, balance, egenkapitalopgørelse, pengestrømsopgørelse og noter, herunder anvendt regnskabspraksis, for såvel koncernen som moderfonden ("regnskabet").

Grundlag for konklusion

Vi har udført vores revision i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark. Vores ansvar ifølge disse standarder og krav er nærmere beskrevet i revisionspåtegningens afsnit *Revisors ansvar for revisionen af regnskabet*. Vi er uafhængige af koncernen i overensstemmelse med internationale etiske regler for revisorer (IESBA's Etiske regler) og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, ligesom vi har opfyldt vores øvrige etiske forpligtelser i henhold til disse regler og krav. Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Udtalelse om ledelsesberetningen

Ledelsen er ansvarlig for ledelsesberetningen.

Vores konklusion om regnskabet omfatter ikke ledelsesberetningen, og vi udtrykker ingen form for konklusion med sikkerhed om ledelsesberetningen.

I tilknytning til vores revision af regnskabet er det vores ansvar at læse ledelsesberetningen og i den forbindelse overveje, om ledelsesberetningen er væsentligt inkonsistent med regnskabet eller vores viden opnået ved revisionen eller på anden måde synes at indeholde væsentlig fejlinformation.

Vores ansvar er derudover at overveje, om ledelsesberetningen indeholder krævede oplysninger i henhold til årsregnskabsloven.

Baseret på det udførte arbejde er det vores opfattelse, at ledelsesberetningen er i overensstemmelse med koncernregnskabet og årsregnskabet og er udarbejdet i overensstemmelse med årsregnskabslovens krav. Vi har ikke fundet væsentlig fejlinformation i ledelsesberetningen.

Ledelsens ansvar for regnskabet

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et koncernregnskab og et årsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med International Financial Reporting Standards som godkendt af EU og yderligere krav i årsregnskabsloven. Ledelsen har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som ledelsen anser for nødvendig for at udarbejde et regnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl.

Ved udarbejdelsen af regnskabet er ledelsen ansvarlig for at vurdere koncernens og moderfondens evne til at fortsætte driften; at oplyse om forhold vedrørende fortsat drift, hvor dette er relevant; samt at udarbejde regnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift, medmindre ledelsen enten har til hensigt at likvidere koncernen eller moderfonden, indstille driften eller ikke har andet realistisk alternativ end at gøre dette.

Revisors ansvar for revisionen af regnskabet

Vores mål er at opnå høj grad af sikkerhed for, om regnskabet som helhed er uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, og at afgive en revisionspåtegning med en konklusion. Høj grad af sikkerhed er et højt niveau af sikkerhed, men er ikke en garanti for, at en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, altid vil afdække væsentlig fejlinformation, når sådan findes. Fejlinformationer kan opstå som følge af besvigelser eller fejl og kan betragtes som væsentlige, hvis det med rimelighed kan forventes, at de enkeltvis eller samlet har indflydelse på de økonomiske beslutninger, som brugerne træffer på grundlag af regnskabet.

Som led i en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, foretager vi faglige vurderinger og opretholder professionel skepsis under revisionen. Herudover:

- Identificerer og vurderer vi risikoen for væsentlig fejlinformation i regnskabet, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, udformer og udfører revisionshandlinger som reaktion på disse risici samt opnår revisionsbevis, der er tilstrækkeligt og egnet til at danne grundlag for vores konklusion. Risikoen for ikke at opdage væsentlig fejlinformation forårsaget af besvigelser er højere end ved væsentlig fejlinformation forårsaget af fejl, idet besvigelser kan omfatte sammensværgelser, dokumentfalsk, bevidste udeladelser, vildledning eller tilsidesættelse af intern kontrol.
- Opnår vi forståelse af den interne kontrol med relevans for revisionen for at kunne udforme revisionshandlinger, der er passende efter omstændighederne, men ikke for at kunne udtrykke en konklusion om effektiviteten af koncernens og moderfondens interne kontrol.
- Tager vi stilling til, om den regnskabspraksis, som er anvendt af ledelsen, er passende, samt om de regnskabsmæssige skøn og tilknyttede oplysninger, som ledelsen har udarbejdet, er rimelige.
- Konkluderer vi, om ledelsens udarbejdelse af regnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift er passende, samt om der på grundlag af det opnåede revisionsbevis er væsentlig usikkerhed forbundet med begivenheder eller forhold, der kan skabe betydelig tvivl om koncernens og moderfondens evne til at fortsætte driften. Hvis vi konkluderer, at der er en væsentlig usikkerhed, skal vi i vores revisionspåtegning gøre opmærksom på oplysninger herom i regnskabet eller, hvis sådanne oplysninger ikke er tilstrækkelige, modificere vores konklusion. Vores konklusioner er baseret på det revisionsbevis, der er opnået frem til datoen for vores revisionspåtegning. Fremtidige begivenheder eller forhold kan dog medføre, at koncernen og moderfonden ikke længere kan fortsætte driften.
- Tager vi stilling til den samlede præsentation, struktur og indhold af regnskabet, herunder noteoplysningerne, samt om regnskabet afspejler de underliggende transaktioner og begivenheder på en sådan måde, at der gives et retvisende billede heraf.
- Opnår vi tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for de finansielle oplysninger for virksomhederne eller forretningsaktiviteterne i koncernen til brug for at udtrykke en konklusion om koncernregnskabet. Vi er ansvarlige for at lede, føre tilsyn med og udføre koncernrevisionen. Vi er eneansvarlige for vores revisionskonklusion.

Vi kommunikerer med den øverste ledelse om blandt andet det planlagte omfang og den tidsmæssige placering af revisionen samt betydelige revisionsmæssige observationer, herunder eventuelle betydelige mangler i intern kontrol, som vi identificerer under revisionen.

Hellerup, den 16. marts 2017

PricewaterhouseCoopers

Statsautoriseret Revisionspartnerselskab

CVR-nr. 33 77 12 31

Kim Fuchsel
statsautoriseret revisor

Tue Stensgård Sørensen
statsautoriseret revisor

Novo Nordisk Fonden - Koncernen

Totalindkomstopgørelse for perioden 1. januar - 31. december

		2016	2015
		DKK mio.	DKK mio.
	Note		
Nettoomsætning		130.265	125.847
Produktionsomkostninger	2,4	<u>25.716</u>	<u>25.773</u>
BRUTTORESULTAT		104.549	100.074
Salgs- og distributionsomkostninger	2,4	30.163	28.703
Forsknings- og udviklingsomkostninger	2,4	16.733	15.798
Administrationsomkostninger	2,3,4	5.336	5.216
Resultat af investeringsaktiviteter og andre driftsindtægter	5	<u>1.698</u>	<u>5.842</u>
RESULTAT AF PRIMÆR DRIFT		54.015	56.199
Resultat af kapitalandele i associerede virksomheder		229	174
Finansielle indtægter	6	169	880
Finansielle udgifter	7	<u>994</u>	<u>6.917</u>
RESULTAT FØR SKAT		53.419	50.336
Selskabsskat	8	<u>10.840</u>	<u>9.404</u>
ÅRETS RESULTAT		42.579	40.932
TOTALINDKOMST			
Årets resultat		42.579	40.932
Anden totalindkomst:			
Poster, der ikke efterfølgende kan reklassificeres til Resultatopgørelsen:			
Værdireguleringer af ydelsesbaserede pensionsordninger		(206)	(40)
Poster, der efterfølgende reklassificeres til Resultatopgørelsen, når specifikke betingelser er opfyldt:			
Valutakursregulering af investeringer i dattervirksomheder		27	(645)
Pengestrømssikring, realisation af tidligere års udskudte (gevinster)/tab		674	2.228
Pengestrømssikring, årets udskudte gevinster/(tab)		(1.987)	(681)
Øvrige reguleringer		(74)	132
Skat af anden totalindkomst		<u>350</u>	<u>(51)</u>
TOTALINDKOMST FOR ÅRET		41.363	41.875
Totalindkomst for året fordeles således:			
Minoritetsinteresser		28.863	28.361
Moderfond		<u>12.500</u>	<u>13.514</u>
TOTALINDKOMST FOR ÅRET		41.363	41.875

Novo Nordisk Fonden - Koncernen

Balance pr. 31. december

	Note	2016 DKK mio.	2015 DKK mio.
AKTIVER			
Immaterielle aktiver	9	11.190	10.735
Materielle aktiver	10	41.299	35.661
Kapitalandele i associerede virksomheder	11	6.276	3.749
Udskudte skatteaktiver	16	3.351	7.319
Øvrige finansielle aktiver	12	53.080	48.598
LANGFRISTEDE AKTIVER I ALT		<u>115.196</u>	<u>106.062</u>
Varebeholdninger	13	17.369	15.524
Tilgodehavender fra salg	14	23.714	18.609
Tilgodehavende skat		1.921	4.139
Andre tilgodehavender		3.181	2.893
Værdipapirer		2.560	3.917
Likvide beholdninger		20.704	19.271
KORTFRISTEDE AKTIVER I ALT		<u>69.449</u>	<u>64.353</u>
AKTIVER I ALT		<u>184.645</u>	<u>170.415</u>

Novo Nordisk Fonden - Koncernen

Balance pr. 31. december

	Note	2016 DKK mio.	2015 DKK mio.
PASSIVER			
Grundkapital		22	22
Overført resultat		64.625	60.861
Henlagt til senere uddelinger		9.491	8.800
Øvrig totalindkomst		-1.045	-660
EGENKAPITAL TILHØRENDE MODERFONDEN		73.093	69.023
Minoritetsinteresser		41.757	43.071
EGENKAPITAL I ALT		114.850	112.094
Langfristede lån og derivater	15	4.040	3.233
Hensættelse til udskudt skat	16	1.149	978
Hensættelser til pensioner	17	1.485	1.186
Andre hensatte forpligtelser	18	4.187	3.863
LANGFRISTEDE FORPLIGTELSER I ALT		10.861	9.260
Kortfristede gældsforpligtelser	19	1.078	1.397
Leverandører af varer og tjenesteydelser		7.189	5.971
Skyldig selskabsskat		4.510	4.232
Andre gældsforpligtelser	20	25.401	19.710
Andre hensatte forpligtelser	18	20.756	17.751
KORTFRISTEDE FORPLIGTELSER I ALT		58.934	49.061
FORPLIGTELSER I ALT		69.795	58.321
PASSIVER I ALT		184.645	170.415
Noter vedrørende:			
Afledte finansielle instrumenter	23		
Forpligtelser og eventualposter	24		
Aktiebaserede vederlæggelsesordninger	25		
Finansielle risici	26		
Transaktioner med nærtstående parter	27		
Datterselskaber med væsentlige minoritetsinteresser	28		

Novo Nordisk Fonden - Koncernen

Egenkapitalopgørelse

DKK mio.	Grund-kapital	Overført resultat	Henlagt til senere uddelinger	Øvrig totalindkomst			Minoritets-interesser	Total	
				Valuta-kurs-regule-ringer	Udskudt gevinst/ tab vedr. sikring af penge-strømme	Øvrige regule-ringer			
2016									
Ved årets begyndelse	22	60.861	8.800	(824)	(190)	354	(660)	43.071	112.094
Årets totalindkomst		12.859	-	(51)	(367)	59	(348)	28.863	41.363
Omkostninger ved aktiebaseret vederlæggelse		155						379	534
Køb af egenkapitalinstrumenter		(4.507)						(12.310)	(16.817)
Salg af egenkapitalinstrumenter		18						51	69
Delvis salg af NNIT									
Udbytte								(18.113)	(18.113)
Bevilget støtte (netto)		(4.803)	691						(4.112)
Øvrige reguleringer		42		(24)	(1)	(1)	(37)	(184)	(168)
Ved årets slutning	22	64.625	9.491	(899)	(558)	412	(1.045)	41.757	114.850
2015									
Ved årets begyndelse	22	58.372	1.900	(319)	(628)	267	(680)	37.814	97.428
Årets totalindkomst	-	13.408	-	(399)	428	77	106	28.361	41.875
Omkostninger ved aktiebaseret vederlæggelse		166					-	405	571
Køb af egenkapitalinstrumenter		(4.781)					-	(14.006)	(18.787)
Salg af egenkapitalinstrumenter		76					-	118	194
Delvis salg af NNIT		1.158					-	324	1.482
Udbytte		-					-	(10.086)	(10.086)
Bevilget støtte (netto)		(7.927)	6.900				-		(1.027)
Øvrige reguleringer		389		(106)	10	10	(86)	141	444
Ved årets slutning	22	60.861	8.800	(824)	(190)	354	(660)	43.071	112.094

Novo Nordisk Fonden - Koncernen

Pengestrømsopgørelse og finansielle reserver

	Note	2016 DKK mio.	2015 DKK mio.
Årets resultat		42.579	40.932
<i>Tilbageførsel af poster uden likviditetseffekt:</i>			
Selskabsskat	8	10.840	9.404
Af- og nedskrivninger	4	4.703	4.687
Andre tilbageførsler uden likviditetseffekt	21	2.839	44
Betalt selskabsskat		(3.914)	(10.380)
Renteindbetalinger		120	60
Renteudbetalinger		(192)	(200)
Pengestrømme før ændring i driftskapital		56.975	44.547
Ændring i driftskapital:			
(Stigning)/fald i tilgodehavender		(1.813)	(2.399)
(Stigning)/fald i varebeholdninger		(5.076)	(1.563)
Stigning/(fald) i kreditorer og andre gældsforpligtelser		2.678	1.396
Valutakursreguleringer		151	(129)
Pengestrømme fra driftsaktivitet		52.915	41.852
Investeringer:			
Køb af dattervirksomheder/forretningsenheder		-	(66)
Salg af dattervirksomheder/forretningsenheder		-	-
Køb af associerede virksomheder		(2.369)	(5)
Salg af associerede virksomheder		-	-
Køb af finansielle aktiver		(6.477)	(3.489)
Salg af finansielle aktiver		1.044	4.962
Køb af immaterielle aktiver		(1.356)	(725)
Salg af immaterielle aktiver		-	-
Køb af materielle aktiver		(9.064)	(6.849)
Salg af materielle aktiver		37	31
Køb af værdipapirer		(18.317)	(25.756)
Salg af værdipapirer		21.000	20.102
Modtaget udbytte		27	-
Pengestrømme fra investeringsaktivitet		(15.475)	(11.795)
Finansiering:			
Langfristet låntagning		1.673	1.684
Afdrag på lån		(821)	(2.235)
Novo Gruppens køb af egne aktier		(16.817)	(18.753)
Novo Gruppens salg af egne aktier		69	126
Optagelse af minoritetsaktionærer		-	1.506
Betalt udbytte til minoritetsinteressenter		(18.113)	(10.147)
Betalt støtte i Novo Nordisk Fonden		(1.130)	(901)
Pengestrømme fra finansieringsaktivitet		(35.139)	(28.720)
Nettopengestrømme		2.301	1.337
Urealiseret gevinst/(tab) på valuta og værdipapirer, som indgår i likvide reserver		28	(53)
Likviditetsforskydning, netto		2.329	1.284
Likvide reserver primo		18.141	16.857
Likvide reserver ultimo	22	20.470	18.141
Værdipapirer		36.922	36.388
Uudnyttede garanterede kreditfaciliteter		11.879	10.759
FINANSIELLE RESERVER ULTIMO		69.271	65.288
Pengestrømme fra driftsaktivitet		52.915	41.852
Pengestrømme fra investeringsaktivitet		(15.475)	(11.795)
Heraf likviditetseffekt ved køb/salg af værdipapirer		(2.683)	5.654
Frie pengestrømme		34.757	35.711

Noter

Note 1 - Anvendt regnskabspraksis

Koncern- og moderfondregnskabet er aflagt i overensstemmelse med de internationale regnskabsstandarder (IFRS) som godkendt af EU, og yderligere danske oplysningskrav i årsregnskabsloven. Koncern- og moderfondregnskabet er udarbejdet med udgangspunkt i det historiske kostprisprincip, dog med undtagelse af visse poster, som beskrevet nedenfor:

Finansielle aktiver disponible for salg og finansielle aktiver og forpligtelser (herunder afledte finansielle instrumenter), der måles til dagsværdi.

Implementering af nye eller ajourførte IFRS'er

Baseret på en vurdering af de nye eller ajourførte og reviderede regnskabsstandarder og fortolkningsbidrag (IFRS'er) udstedt af IASB og IFRS'er godkendt af EU pr. 1. januar 2016 eller senere har ledelsen konkluderet, at anvendelsen af de nye IFRS'er ikke har haft væsentlig indflydelse på koncernregnskabet i 2016. Anvendelsen af disse nye IFRS'er forventes heller ikke at få nogen væsentlig effekt på fremtidige perioder.

Følgende nye eller ajourførte IFRS'ere, der er udstedt af IASB, men som endnu ikke er trådt i kraft, er ikke er blevet implementeret før tid; IFRS 9 'Finansielle Instrumenter', IFRS 15 'Omsætning fra kontrakter med kunder' og IFRS 16 'Leasing'. Den fremtidige implementering af de tre standarder forventes ikke at have væsentlig indflydelse på koncernregnskabet.

Kritisk regnskabspraksis

Novo Nordisk Fondens ledelse vurderer anvendt regnskabspraksis på følgende områder som de vigtigste for koncernen.

Omsætning og indregning af indtægter

Omsætning udgør dagsværdien af varesalg eksklusive merværdiafgift og med fradrag af hensættelse til returvarer, rabatter og dekorter.

Hensættelser og periodiseringer vedrørende kunderabatter indregnes i den periode, hvori den omsætning, som de vedrører, er indregnet. Historiske data er tilgængelige og troværdige, og anvendes til at opgøre reduktionen i omsætningen.

Indtægter indregnes, når de er realiseret eller er realiserbare og indtjent. Indtægter betragtes som indtjent, når koncernen i det væsentlige har udført, hvad koncernen skal for at blive berettiget til indtægterne.

Novo Nordisk Fonden - Koncernen

Noter

Indtægter fra salg af varer indregnes, når alle følgende specifikke betingelser er opfyldt:

- Koncernen har til køber overført væsentlige risici og fordele tilknyttet ejendomsretten til varerne;
- Koncernen bibeholder hverken sit fortsatte ledelsesmæssige engagement, i et omfang der normalt er forbundet med ejendomsret, eller kontrollen over de solgte varer;
- Indtægtens størrelse kan måles pålideligt;
- Det er sandsynligt, at de økonomiske fordele forbundet med transaktionen vil tilgå koncernen; og
- Omkostninger, som er afholdt eller vil blive afholdt i forbindelse med transaktionen, kan måles pålideligt.

Disse betingelser er sædvanligvis opfyldt, når produkterne er leveret til kunderne.

En pålidelig måling af indtægternes størrelse forudsætter, at der kan foretages troværdige skøn af prisnedslag, rabatter og returvarer.

Licensindtægter indregnes efter periodiseringsprincippet i overensstemmelse med betingelserne i den givne aftale.

Som hovedregel indtægtsføres salg af immaterielle rettigheder på salgstidspunktet. Ved salg af immaterielle rettigheder, hvor kontrakten påfører koncernen fremtidige forpligtelser, periodiseres indtægten over forpligtelsernes løbetid. Ved salg af immaterielle rettigheder, hvor den endelige retserhvervelse er betinget af fremtidige begivenheder, indtægtsføres beløbet ved disse fremtidige begivenheders indtræden.

Indtægter måles til dagsværdien af modtaget eller tilgodehavende vederlag.

Forskning og udvikling

Som følge af en meget lang udviklingsperiode og væsentlige usikkerheder i forbindelse med udvikling af nye produkter, herunder risici vedrørende kliniske forsøg og godkendelse fra myndigheder, vurderes det, at koncernens interne udviklingsomkostninger ikke opfylder kravene til aktivering i IAS 38 'Immaterielle aktiver'. Kriterierne i IAS 38 for teknisk gennemførlighed anses således ikke for at være opfyldt, før der er opnået godkendelse fra myndighedernes side.

For erhvervede igangværende forsknings- og udviklingsprojekter fastlægges sandsynligheden i aktivets kostpris, og sandsynlighedskriterierne for indregning anses derfor altid for opfyldt. Da kostprisen for erhvervede igangværende forsknings- og udviklingsprojekter ofte kan måles pålideligt, vil sådanne projekter opfylde kriterierne for aktivering. Se endvidere afsnittet 'Immaterielle aktiver' om den regnskabsmæssige behandling af immaterielle aktiver.

Materielle aktiver anvendt til forskning og udvikling aktiveres og afskrives i henhold til koncernens afskrivningspraksis.

Afledte finansielle instrumenter

Koncernen anvender valutaterminskontrakter og -optioner samt rente- og valutaswaps til sikring af forventede transaktioner, aktiver og forpligtelser samt nettoinvesteringer i udenlandske dattervirksomheder i fremmed valuta.

Ved kontraktens indgåelse klassificerer koncernen hvert enkelt afledt finansielt instrument, der opfylder definitionen på et sikringsinstrument i henhold til IAS 39, som sikring af en specifik, sikret post, enten: i) et indregnet aktiv eller en indregnet forpligtelse (sikring af dagsværdi), ii) en forventet finansiell transaktion eller fast aftale (sikring af pengestrømme), eller iii) sikring af en nettoinvestering i en udenlandsk enhed.

Noter

Alle kontrakter måles ved første indregning til dagsværdien og derefter til dagsværdi på balancedagen. Værdireguleringer på afledte finansielle instrumenter, som er klassificeret som sikring af forventede transaktioner indregnes i anden totalindkomst, såfremt sikringen er effektiv. De akkumulerede værdireguleringer af disse kontrakter fjernes fra egenkapitalen og indregnes i resultatopgørelsen under finansielle indtægter eller finansielle omkostninger, når den sikrede transaktion er indregnet i resultatopgørelsen.

Afledte finansielle instrumenter til sikring af tilgodehavender og gæld i fremmed valuta måles til dagsværdi på balancedagen. Værdireguleringer indregnes i resultatopgørelsen under finansielle indtægter eller finansielle omkostninger, sammen med enhver værdiregulering af det sikrede aktiv eller passiv vedrørende den sikrede risiko.

Afledte finansielle instrumenter anvendt til sikring af nettoinvesteringer i dattervirksomheder måles til dagsværdi på basis af forskellen mellem swapkursen og balancedagens kurs, og værdireguleringen indregnes i anden totalindkomst.

Selv om den nuværende brug af afledte finansielle instrumenter udgør en effektiv økonomisk sikring i overensstemmelse med koncernens risikostyringspolitik, opfylder ikke alle afledte finansielle instrumenter de detaljerede krav til anvendelse af regnskabsmæssig sikring i IAS 39.

De afledte finansielle instrumenter, som ikke opfylder kravene i IAS 39 indregnes første gang til dagsværdi. Indregningen foretages direkte i resultatopgørelsen under finansielle indtægter (eller omkostninger).

Alle dagsværdier er baseret på priser opgjort til markedsværdi med udgangspunkt i data fra aktive markeder eller standardmodeller for prisfastsættelse.

Den akkumulerede nettodagsværdi af afledte finansielle instrumenter indregnes som værdipapirer/øvrige finansielle aktiver, hvis den er positiv, eller andre gældsforpligtelser, hvis den er negativ.

Hensatte forpligtelser

Hensatte forpligtelser, herunder juridiske sager, indregnes, når koncernen som følge af tidligere begivenheder har en retlig eller faktisk forpligtelse, som vil medføre et sandsynligt træk på koncernens økonomiske ressourcer, hvis størrelse kan skønnes pålideligt. I denne sammenhæng laver koncernen estimatet baseret på det mest sandsynlige udfald af sagen. I de tilfælde hvor et pålideligt estimat ikke kan laves, bliver sagerne oplyst som eventualforpligtelse.

Øvrig regnskabspraksis

Konsolidering

Koncernregnskabet omfatter Novo Nordisk Fonden (moderfond) og de virksomheder, hvori Novo Nordisk Fonden direkte eller indirekte besidder mere end 50% af stemmeretten eller på anden måde har en bestemmende indflydelse (dattervirksomheder). Novo Nordisk Fonden og dattervirksomhederne benævnes samlet koncernen.

Virksomheder, som ikke er dattervirksomheder, men hvor koncernen ejer mellem 20% og 50% af stemmeretten eller på anden måde udøver en betydelig indflydelse på den driftsmæssige og finansielle ledelse, betragtes som associerede virksomheder.

Koncernregnskabet udarbejdes på grundlag af regnskaber for moderfonden og dattervirksomhederne ved sammenlægning af regnskabsposter med ensartet indhold og med efterfølgende eliminering af interne transaktioner, interne aktiebesiddelser og mellemværender samt urealiserede koncerninterne fortjenester og tab. Koncernregnskabet er baseret på regnskaber udarbejdet i overensstemmelse med den anvendte regnskabspraksis for Novo Nordisk Fond koncernen.

Noter

Erhvervelse af nye virksomheder behandles regnskabsmæssigt efter overtagelsesmetoden. Kostprisen måles til dagsværdien af de overtagne aktiver og de afholdte og pådragede forpligtelser på overtagelsestidspunktet med tillæg af omkostninger, der er direkte forbundet med overtagelsen. Identificerbare overtagne aktiver og pådragede forpligtelser og eventualforpligtelser i forbindelse med en virksomhedssammenslutning måles ved første indregning til dagsværdien på overtagelsestidspunktet uanset omfanget af en eventuel minoritetsinteresse. Eventuelle positive forskelle mellem kostprisen og dagsværdien af koncernens andel af de overtagne identificerbare nettoaktiver indregnes som goodwill.

Nyanskaffede og afhændede virksomheder indregnes i resultatopgørelsen i den periode, hvor Novo Nordisk Fonden har ejet virksomheden. Sammenligningstal reguleres ikke for afhændede eller nyanskaffede virksomheder.

Omregning af fremmed valuta

Funktionel valuta og præsentrationsvaluta

Regnskabsposter for hver af koncernens enheder måles ved anvendelse af den valuta, som benyttes i det primære økonomiske miljø, hvori enheden driver virksomhed. Koncernregnskabet præsenteres i danske kroner (DKK), som er moderfondens funktionelle valuta og præsentrationsvaluta.

Omregning af transaktioner og beløb

Transaktioner i fremmed valuta omregnes til den funktionelle valuta efter transaktionsdagens valutakurser. Valutakursgevinster og -tab ved afviklingen af disse transaktioner samt ved omregning af monetære aktiver og forpligtelser i fremmed valuta til balancedagens valutakurser indregnes i resultatopgørelsen, undtagen når de udskydes over egenkapitalen, idet de opfylder betingelserne for sikring af pengestrømme og nettoinvesteringer.

Kursdifferencer opstået ved omregningen af ikke-monetære poster, såsom aktier til dagsværdi indregnet i resultatopgørelsen, indregnes som en del af dagsværdigevinsten eller -tabet. Kursdifferencer opstået ved omregningen af ikke-monetære poster, såsom aktier klassificeret som finansielle aktiver, der er disponible for salg, indregnes i dagsværdireserven under egenkapitalen.

Omregning af tilknyttede virksomheder

Regnskaber for udenlandske dattervirksomheder omregnes til danske kroner ved anvendelse af balancedagens valutakurser for balanceposter og gennemsnitlige valutakurser for resultatopgørelsens poster.

Alle kursreguleringer er indregnet i resultatopgørelsen bortset fra kursdifferencer, der opstår ved:

- omregning af dattervirksomhedernes nettoaktiver ved regnskabsårets begyndelse til balancedagens valutakurser,
- at dattervirksomhedernes resultatopgørelse omregnes til gennemsnitlige valutakurser, hvorimod deres balancer omregnes til balancedagens valutakurser,
- omregning af langfristede koncernmellemværender, der betragtes som et tillæg til nettoaktiverne i dattervirksomhederne,
- omregning af kapitalandele i associerede virksomheder.

Ovenstående kursdifferencer indregnes som øvrig totalindkomst under egenkapitalen.

Noter

Indtægter af investeringsaktiviteter og andre driftsindtægter

Indtægter af investeringsaktiviteter og andre driftsindtægter består af licensindtægter, tilskud fra offentlige myndigheder til forskningsprojekter og andre driftsindtægter (netto) af sekundær karakter i forhold til koncernens hovedaktiviteter. Endvidere indeholder posten engangsindtægter (netto) vedrørende salg af immaterielle rettigheder samt afkast på life science investeringer og finansielle investeringer.

Immaterielle aktiver

Goodwill

Goodwill består af et positivt forskelsbeløb mellem kostpris og dagsværdien af identificerbare nettoaktiver i det erhvervede selskab. Goodwill vedrørende datterselskaber er indregnet under Immaterielle anlægsaktiver. Goodwill ved erhvervelse af associerede virksomheder indregnes i kapitalandele i associerede virksomheder.

Goodwill testes årligt for værdiforringelse og indregnes til historisk kostpris med fradrag af akkumulerede tab ved værdiforringelse. Gevinster og tab ved afhændelse af en enhed inkluderer den regnskabsmæssige værdi af goodwill vedrørende den afhændede enhed.

Goodwill allokere til pengestrømsfrembringende enheder med henblik på test for værdiforringelse.

Patenter, licenser og andre immaterielle aktiver

Patenter, licenser og andre immaterielle aktiver indregnes til historisk kostpris med fradrag af akkumulerede afskrivninger og eventuelle tab ved værdiforringelse.

Afskrivninger foretages lineært over aktivets forventede brugstid (3-20 år).

Interne udviklingsomkostninger og hermed forbundet software i forbindelse med større it-projekter til internt brug aktiveres under andre immaterielle anlægsaktiver.

Materielle aktiver

Materielle aktiver måles til historisk kostpris med fradrag af akkumulerede af- og nedskrivninger. Kostprisen for egenfremstillede aktiver inkluderer omkostninger, der kan henføres direkte til fremstillingen af aktiverne.

Grunde afskrives ikke. Afskrivninger foretages lineært over følgende forventede brugstider:

- Bygninger, 12-50 år.
- Produktionsanlæg og maskiner, 5-16 år.
- Andre anlæg, driftsmateriel og inventar, 3-18 år.

Aktivernes restværdi og brugstid vurderes og reguleres om nødvendigt ved hver balancedag. Et aktivs regnskabsmæssige værdi nedskrives straks til genindvindingsværdien, hvis aktivets regnskabsmæssige værdi overstiger den anslåede genindvindingsværdi.

Fortjeneste eller tab ved afhændelse eller bortskaffelse af aktiver indregnes i resultatopgørelsen under samme funktioner som de tilhørende afskrivninger.

Leasing

Leasing af aktiver, hvor koncernen reelt opnår de fordele og risici, der er forbundet med ejerskabet af aktivet, er aktiveret som finansielt leasede aktiver under Materielle anlægsaktiver og afskrives over den forventede brugstid i overensstemmelse med de ovenfor anførte afskrivningsperioder. De tilsvarende finansielle leasingforpligtelser er indregnet under forpligtelser.

Leasingomkostninger vedrørende operationel leasing indregnes løbende i resultatopgørelsen over leasingperioden.

Noter

Kapitalandele i associerede virksomheder

Kapitalandele i associerede virksomheder indregnes efter den indre værdis metode, dvs. til den forholdsmæssige andel af den regnskabsmæssige indre værdi i disse virksomheder opgjort ved anvendelse af koncernens regnskabspraksis.

Goodwill vedrørende associerede virksomheder er indregnet i kapitalandele i associerede virksomheder.

Nedskrivninger

Materielle, finansielle og immaterielle aktiver, inkl. goodwill, testes for tab ved værdiforringelse, når der er indikation på at den regnskabsmæssige værdi muligvis ikke kan genindvindes. Goodwill testes endvidere årligt for værdiforringelse. Et tab ved værdiforringelse indregnes med det beløb, hvormed aktivets regnskabsmæssige værdi overstiger genindvindingsværdien, dvs. den højeste værdi af aktivets nettosalgspris eller nytteværdi.

Med henblik på vurdering af værdiforringelse grupperes aktiverne i den mindste gruppe af aktiver, der frembringer selvstændige identificerbare pengestrømme (pengestrømsfrembringende enheder).

Øvrige finansielle investeringer

Koncernen opdeler øvrige finansielle investeringer i 2 grupper: life science investeringer og værdipapirer.

Life science investeringer

Life science investeringer består af finansielle aktiver inden for health care. Disse indregnes første gang til dagsværdi og værdireguleres efterfølgende over resultatopgørelsen til dagsværdi. Køb og salg af life science investeringer indregnes på afregningstidspunktet.

Life science investeringer fragår, når retten til at modtage pengestrømme fra investeringen er udløbet eller er blevet overdraget, og koncernen har overdraget alle væsentlige risici og fordele forbundet med ejendomsretten.

Aktiverne defineres som værende "Held for Trading" hvorfor realiserede og urealiserede gevinster og tab som følge af ændringer i dagsværdien indregnes i resultatopgørelsen i det regnskabsår, de opstår.

For life science virksomheder fastsættes dagsværdien til aktuelle købskurser for børsnoterede værdipapirer. For unoterede værdipapirer fastsættes dagsværdien ud fra relevante værdiansættelsesmetoder, baseret på sammenlignelige transaktioner på markedsvilkår, kapitaludvidelser og lignende. Såfremt dagsværdien ikke kan fastsættes med tilstrækkelig pålidelighed indregnes de pågældende investeringer til kostpris.

Værdipapirer

Værdipapirer består af finansielle aktiver, der ikke opfylder den ovenstående definition af Life science investeringer. Aktiver i denne gruppe klassificeres som "Held for Trading" hvorfor investeringerne indregnes til dagsværdi over resultatopgørelsen.

Noter

Indregning og måling af værdipapirer

Køb og salg af værdipapirer indregnes på afregningstidspunktet. Værdipapirer indregnes første gang til dagsværdi og værdireguleres efterfølgende til dagsværdi.

Værdipapirer fragår, når retten til at modtage pengestrømme fra investeringen er udløbet eller er blevet overdraget, og koncernen har overdraget alle væsentlige risici og fordele forbundet med ejendomsretten.

Realiserede og urealiserede gevinster og tab som følge af ændringer i dagsværdien indregnes i resultatopgørelsen i det regnskabsår, de opstår.

Dagsværdien af børsnoterede værdipapirer er baseret på aktuelle købskurser. For unoterede værdipapirer fastsættes dagsværdien ud fra relevante værdiansættelsesmetoder, baseret på sammenlignelige transaktioner på markedsvilkår, kapitaludvidelser og lignende. Såfremt dagsværdien på aktier ikke kan fastsættes med tilstrækkelig pålidelighed indregnes de pågældende investeringer til kostværdi.

Varebeholdninger

Råvarer og hjælpematerialer måles til kostpris opgjort efter FIFO-princippet.

Varer under fremstilling og fremstillede færdigvarer måles til kostpris opgjort efter FIFO-princippet. Kostprisen omfatter direkte produktionsomkostninger som råvarer og hjælpematerialer med tillæg af energi og direkte løn i produktionen samt indirekte produktionsomkostninger som personaleomkostninger, afskrivninger, vedligeholdelse m.m. De indirekte produktionsomkostninger måles på baggrund af en standardomkostningsmetode, der gennemgås regelmæssigt for at sikre relevante forudsætninger vedrørende kapacitetsudnyttelse, gennemløbstid m.m.

For varebeholdninger, hvor den forventede salgspris med fradrag af eventuelle færdiggørelsesomkostninger og omkostninger til at effektivere salget (nettorealiseringsværdien) er lavere end den regnskabsmæssige værdi, foretages nedskrivning med den værdi, hvormed den regnskabsmæssige værdi overstiger nettorealiseringsværdien.

Udlån og Tilgodehavender

Udlån og tilgodehavender er ikke-afledte finansielle aktiver med faste eller bestemmelige betalinger, som ikke er noteret på et aktivt marked. Udlån og tilgodehavender indregnes i tilgodehavender fra salg og andre tilgodehavender i balancen.

Tilgodehavender fra salg og andre tilgodehavender indregnes til amortiseret kostpris med fradrag af nedskrivninger til imødegåelse af tab på dubiøse debitorer. Nedskrivninger er baseret på en individuel vurdering af hvert enkelt tilgodehavende, som også omfatter en vurdering af betalingsrisici forbundet med de enkelte lande.

Udlån og tilgodehavender indregnes til amortiseret kostpris i henhold til den effektive rente-metode.

Skat

Selskabsskat i resultatopgørelsen omfatter årets aktuelle skat samt ændring i hensættelse til udskudt skat.

Udskudt skat hensættes baseret på den balanceorienterede gældsmetode og omfatter alle midlertidige forskelle mellem regnskabsmæssige og skattemæssige værdier i de enkelte koncernselskabers balancer samt fremførbare skattemæssige underskud, der kan realiseres. Udskudt skat måles og vurderes endvidere til dækning af den genbeskatning af underskud i sambeskattede udenlandske dattervirksomheder, der vurderes at blive aktive ved afhændelse af aktierne eller på grund af udløsning af genbeskatning. Skatteværdien af fremførbare skattemæssige underskud indgår i opgørelsen af den udskudte skat, såfremt det er sandsynligt, at underskuddene udnyttes. Udskudt skat måles efter gældende skatteregler og med den skattesats, der forventes at være gældende, når de midlertidige forskelle udlignes. Ændringer i udskudt skat som følge af ændringer i skattesatserne indregnes i resultatopgørelsen med den del, der kan henføres til årets resultat og direkte på egenkapitalen med den del, der kan henføres til posteringer direkte på egenkapitalen.

Skyldig skat/tilgodehavende skat omfatter betalbar skat beregnet med udgangspunkt i årets forventede skattepligtige indkomst samt eventuel regulering af tidligere års betalbare skat.

Koncernen er omfattet af de danske skattemæssige regler om tvungen sambeskatning, hvorfor dattervirksomhederne sambeskattes. Skatten for de enkelte selskaber er fuldt ud fordelt på basis af den forventede skattepligtige indkomst. De sambeskattede virksomheder indgår i acontoskatteordningen.

Personaleydelser

Lønninger, bidrag til social sikring, betalt fravær og sygefravær, bonusser og ikke-monetære ydelser indregnes i det regnskabsår, hvor koncernens ansatte har udført den tilknyttede arbejdsydelse. Omkostninger vedrørende koncernens langfristede personaleydelse periodiseres, så de følger arbejdsydelse udført af de pågældende ansatte.

Noter

Pensioner

Koncernen har indgået en række ydelsesbaserede og bidragsbaserede pensionsordninger over hele verden.

Omkostningerne for regnskabsåret vedrørende ydelsesbaserede ordninger fastsættes på basis af den fremskrevne akkumulerede enhedsmetode (projected unit credit-metoden). Omkostningerne afspejler ydelser udført af de ansatte indtil værdiansættelsesdagen og baseres på aktuarmæssige forudsætninger, primært vedrørende de diskonteringsratser, der anvendes til at fastsætte nutidsværdien af ydelserne, de forventede fremtidige lønvækstrater samt den forventede langsigtede afkastningsgrad af pensionsordningsaktiverne. Diskonteringsratserne baseres på markedsrenterne af erhvervsobligationer med høj kreditværdighed i de pågældende lande.

Aktuarmæssige gevinster og tab, der skyldes justeringer som følge af erfaringer og ændringer i de aktuarmæssige forudsætninger, indregnes i Anden totalindkomst i den periode, de opstår. Ændringer til pensionsomkostninger vedrørende tidligere regnskabsår indregnes straks i Resultatopgørelsen.

Pensionsaktiver og -forpligtelser i forskellige ydelsesbaserede ordninger modregnes ikke, medmindre koncernen har en juridisk ret til at anvende overskuddet i en pensionsordning til indfrielse af forpligtelser i en anden pensionsordning. Pensionsaktiver kan kun indregnes i det omfang, koncernen er i stand til at opnå fremtidige økonomiske fordele i form af refusion fra pensionsordningen eller reduktion af fremtidige ydelser.

Koncernens bidrag til bidragsbaserede pensionsordninger omkostningsføres i resultatopgørelsen for det regnskabsår, som de vedrører.

Aktiebaseret vederlæggelse

Koncernen har etableret både kontant- og egenkapitalafregnede aktiebaserede vederlæggelsesordninger. Dagsværdien af de ydelser, medarbejderne leverer til gengæld for tildeling af optioner eller aktier, indregnes som en omkostning og fordeles over optjeningsperioden.

Det samlede beløb, der omkostningsføres over optjeningsperioden, fastsættes på baggrund af dagsværdien af de tildelte optioner eller aktier, eksklusiv virkningen af eventuelle ikke-markedsbestemte betingelser for retserhvervelse. Dagsværdien fastsættes på tildelingstidspunktet. Ikke-markedsbestemte betingelser for retserhvervelse indgår i antagelserne om det antal optioner, der forventes at kunne udnyttes. Koncernen revurderer ved hver balancedag sine skøn over antallet af optioner, der forventes at kunne udnyttes. Koncernen indregner eventuelle virkninger af revurderingen af oprindelige estimater i resultatopgørelsen med en tilsvarende regulering i egenkapitalen over den resterende optjeningsperiode. Reguleringer, der vedrører tidligere år, indregnes i resultatopgørelsen i reguleringsåret.

Værdien af egenkapitalafregnede ordninger modposteres på egenkapitalen. Værdien af kontantafregnede ordninger, som modposteres under andre kortfristede gældsforpligtelser, reguleres ved hver periodeafslutning til dagsværdi, og efterfølgende værdiregulering af dagsværdi indregnes under finansielle poster i resultatopgørelsen.

Forpligtelser

Forpligtelser måles generelt til amortiseret kostpris medmindre andet specifikt fremgår andetsteds.

Pengestrømsopgørelsen

Pengestrømsopgørelsen for koncernen er opstillet efter den indirekte metode med udgangspunkt i årets resultat. Koncernens pengestrømsopgørelse viser pengestrømme fra drifts-, investerings- og finansieringsaktivitet, årets forskydning i likvide reserver samt koncernens likvide reserver ved årets begyndelse og slutning.

Likvide reserver består af likvide beholdninger og værdipapirer med en oprindelig løbetid på under tre måneder fratrukket kortfristet bankgæld. I finansielle reserver indgår ligeledes uudnyttede garanterede kreditfaciliteter med en løbetid på mere end ét år.

Supplerende anvendt regnskabspraksis for moderfonden

Kapitalandele i dattervirksomheder

Kapitalandele i dattervirksomheder optages i fondens regnskab til kostpris. I fondens resultatopgørelse medtages udbytte modtaget fra datterselskaber. Gevinst eller tab ved salg af kapitalandele i dattervirksomheder indregnes i resultatopgørelsen.

Uddelinger

Uddelinger fragår egenkapitalen på forpligtelsestidspunktet, der er det tidspunkt, hvor fonden har forpligtet sig over for bevillingsmodtager. Fra det tidspunkt og indtil udbetalingstidspunktet medregnes skyldige uddelinger som en gældsforpligtelse.

De uddelinger, der forventes uddelt i fremtiden medtages under egenkapitalen som hensættelse til senere uddelinger.

Noter

Væsentlige regnskabsmæssige skøn og -vurderinger for koncernen

Ved udarbejdelsen af koncern- og moderfondregnskabet i overensstemmelse med almindeligt gældende regnskabsprincipper er det nødvendigt, at ledelsen foretager skøn og opstiller forudsætninger, der påvirker de rapporterede aktiver og forpligtelser samt oplysninger om eventuelaktiver og -forpligtelser på balancedagen(e) og de rapporterede indtægter og omkostninger for regnskabsperioden(erne). Ledelsen baserer sine skøn på historisk erfaring samt en række andre forudsætninger, der menes at være rimelige under de givne omstændigheder. Resultatet heraf danner grundlag for at vurdere de rapporterede regnskabsmæssige værdier af aktiver og forpligtelser samt de rapporterede indtægter og omkostninger, som ikke umiddelbart fremgår fra andet materiale. De faktiske resultater kan afvige fra disse skøn. Skønnene i koncernen er foretaget af ledelserne i henholdsvis Novo Nordisk, Novozymes og Novo A/S og efterfølgende vurderet af fondens ledelse. Fonden anser følgende skøn og dertil hørende vurderinger for væsentlige for udarbejdelsen af koncernregnskabet.

Periodiseringer og hensættelser til kunderabatter

Periodiseringer og hensættelser vedrørende kunderabatter indregnes i samme periode som det hermed forbundne salg. Periodiseringer og hensættelser vedrørende kunderabatter indregnes som en reduktion i omsætningen og indgår i andre hensatte forpligtelser og andre gældsforpligtelser.

Periodiseringerne og hensættelserne er baseret på historiske rabatbetalinger. De beregnes på grundlag af en procent af omsætningen for hvert produkt som defineret i kontrakterne med forskellige kundegrupper.

Faktorer, der komplicerer rabatberegningerne er:

- * identifikation af, hvilke produkter, der er solgt med rabat,
- * hvilke prisbetingelser, der gælder for kunder eller offentlige myndigheder, samt
- * den anslåede periodemæssige forskydning, der er mellem salg og afregning af rabatterne.

De væsentligste salgsrabatter mv. vedrører salg dækket af de amerikanske sygesikringsordninger Medicaid og Medicare. Hensættelser til Medicaid- og Medicareabatter er beregnet på basis af en kombination af historiske erfaringer, produkt og befolkningsvækst, prisstigninger, indvirkning af kontraktstrategier og specifikke betingelser i de enkelte kontrakter. Beregningerne vedrørende Medicaid involverer fortolkning af relevant lovgivning, som er genstand for udfordringer eller ændringer via fortolkningsbidrag fra offentlige myndigheder. Selv om periodiseringer for Medicaid- og Medicareabatterne indregnes i samme periode som det hermed forbundne salg, vil disse rabatter typisk blive faktureret til koncernen op til seks måneder senere. På grund af den periodemæssige forskydning, kan der i en given periodes rabatregulering til omsætningen forekomme justeringer, som vedrører rabatperiodiseringer fra tidligere perioder.

Kunderabatter gives til en række sygesikringsordninger. Disse rabatter sikrer, at kunden modtager en rabat efter opnåelse af specifikke ydelsesparametre relateret til produktkøb, formular status og præ-definerede markedsandel- og milepælsbetalinger i forhold til konkurrenter. Eftersom rabataftaler er kontraktligt indgået, bliver rabatter estimeret med udgangspunkt i de specifikke betingelser i de enkelte kontrakter, historiske erfaringer, forventet distributionsmix, produktvækstrater og markedsandel. Koncernen vurderer salgsudviklingen af produkter omfattet af sygesikringsordninger og andre kontraktlige rabatter og justerer hensættelsen løbende for at reflektere de faktiske erfaringer.

Distributør-refusioner relaterer sig til kontraktlige aftaler, som koncernen har med indirekte kunder, fortrinsvis i Nordamerika, om at sælge produkter til priser, som er lavere end listepriiserne faktureret til distributørerne. En distributør-refusion udgør differencen mellem fakturaprisen til distributøren og den indirekte kundes kontraktpris. Hensættelsen til refusionerne er beregnet med udgangspunkt i en kombination af faktorer såsom historiske erfaringer, nuværende lagerbeholdninger hos distributøren, kontraktbetingelser og værdien af krav, som er modtaget, men endnu ikke færdigbehandlede. Distributør-refusioner er typisk afregnet en til tre måneder efter indgåelsen af forpligtelsen.

Koncernen anser de foretagne periodiseringer og hensættelser vedrørende rabatter for rimelige og hensigtsmæssige ud fra aktuelle oplysninger og forhold. De faktiske beløb kan imidlertid afvige fra de beløb, der er anslået af ledelsen.

Novo Nordisk Fonden - Koncernen

Noter

På det amerikanske marked findes den mest komplekse sammensætning af rabatter mv. En opgørelse af Novo Nordisks bruttoomsætning til nettoomsætning er som følger (beløb i DKK mio.):

	2016	2015
Bruttoomsætning	198.924	182.779
Medicaid- og Medicare rabatter (USA)	(51.736)	(43.073)
Distributørrefusioner	(25.416)	(22.030)
Rabatter til sygesikringsordninger (USA)	(5.147)	(4.685)
Rabatter til sygesikrings- og sundhedsordninger (uden for USA), returvarer og andre rabatter	<u>(4.845)</u>	<u>(5.064)</u>
Total brutto til netto-regulering	(87.144)	(74.852)
Nettoomsætning	111.780	107.927

Indirekte produktionsomkostninger (note 13)

Varer under fremstilling og færdigvarer indregnes til kostpris opgjort efter FIFO-princippet. I kostprisen indgår direkte produktionsomkostninger som råvarer og hjælpematerialer med tillæg af energi og direkte løn i produktionen samt indirekte produktionsomkostninger som personaleomkostninger, afskrivninger, vedligeholdelse m.m.

Indirekte produktionsomkostninger er opgjort ved en standardomkostningsmetode, der gennemgås regelmæssigt for at sikre relevante forudsætninger vedrørende kapacitetsudnyttelse, gennemløbstid og andre relevante faktorer. Ændringer i beregningsmetoden for indirekte produktionsomkostninger inkl. kapacitetsudnyttelsesniveau, gennemløbstid etc. vil kunne påvirke bruttomarginen og den samlede værdiansættelse af varebeholdningerne.

Nedskrivning til imødegåelse af tab på dubiøse debitorer (note 14)

Varedebitorer indregnes til amortiseret kostpris med fradrag af nedskrivninger til imødegåelse af potentielle tab på dubiøse debitorer.

Koncernen foretager nedskrivning til imødegåelse af tab på dubiøse debitorer for anslåede tab på grund af kundernes efterfølgende manglende betalingsevne. Såfremt kundernes økonomiske forhold bliver forværret med forringelse af deres betalingsevne til følge, kan yderligere nedskrivninger blive nødvendige i fremtidige regnskabsperioder. Koncernen analyserer specifikt varedebitorer herunder historiske dubiøse debitorer, kundekonzentrationer, kundernes kreditværdighed, aktuelle økonomiske konjunkturer samt ændringer i kundernes betalingsbetingelser i forbindelse med vurderingen af, om nedskrivningerne til imødegåelse af tab på dubiøse debitorer er tilstrækkelige.

Udskudte skatteaktiver og udskudte skatteforpligtelser (note 16)

Ledelsens vurdering kræves ved fastlæggelsen af koncernens hensættelser til skat, udskudte skatteaktiver og udskudte skatteforpligtelser, samt omfanget for indregning af udskudte skatteaktiver. Koncernen indregner udskudte skatteaktiver, såfremt det er sandsynligt, at der vil være tilstrækkelig skattepligtig indkomst til stede i fremtiden til udnyttelse af de midlertidige forskelle og ikke-anvendte skattemæssige underskud. Ledelsen har taget den fremtidige skattemæssige indkomst i betragtning ved vurderingen af, om udskudte skatteaktiver vil kunne indregnes.

Hensættelser og eventualposter (note 18)

Som led i almindelig forretningspraksis udsteder dele af koncernen kreditnotaer vedrørende produkter, der er udløbet. Der foretages derfor hensættelser vedrørende fremtidige returneringer på baggrund af historiske statistikker over returneringer af produkter. Mønstret i fremtidige returneringer kan afvige fra tidligere praksis.

Ledelsen vurderer forpligtelser og eventualposter, samt sandsynlige udfald af verserende og fremtidige retssager, der afhænger af fremtidige begivenheder, som af natur derfor er usikre. Ved afgørelsen af det sandsynlige udfald af retssager og skatteforhold etc., inddrager ledelsen vurderinger fra eksterne juridiske rådgivere samt kendte udfald fra retspraksis. En detaljeret redegørelse for de væsentligste retstvister, som koncernen er involveret i, findes i note 24.

Noter

life science investeringer (note 12)

Investering i bioteknologiske virksomheder er forbundet med betydelige risici, idet der er tale om langsigtede investeringer i udvikling af nye lægemidler og teknologier. Koncernen har for at begrænse risikoen spredt sine investeringer geografisk, på forskellige teknologier og på forskellige stadier i udviklingsforløbet i overensstemmelse med koncernens investeringspolitik. life science investeringer værdiansættes til dagsværdi. Alternativt værdiansættes life science investeringer til kostværdi. Der er forbundet usikkerheder med opgørelsen af dagsværdierne på life science investeringerne.

Ledelsen vurderer værdiansættelsen af investeringerne. Der foretages dagsværdiregulering, såfremt der foreligger aktuelle købskurser for noterede værdipapirer, og dagsværdiregulering på unoterede aktier baseret på bl.a. manglende opfyldelse af forsknings og forretningsplaner, efterfølgende finansieringsrunder i selskaberne og nylige transaktioner på sammenlignelige selskaber.

Definition af hoved- og nøgletal

Overskudsgrad (primær drift) = Resultat af primær drift / nettoomsætning

Overskudsgrad (årets resultat inkl. min. interesser) = Resultat inkl. minoritetsinteresser/nettoomsætning

Egenkapitalandel (inkl. min. interesser) = Egenkapital inkl. minoritetsinteresser / samlede aktiver

Novo Nordisk Fonden - Koncernen

Noter	2016 DKK mio.	2015 DKK mio.
Note 2 - Personaleomkostninger		
Lønninger	29.920	28.618
Omkostninger til aktiebaseret vederlæggelse	513	555
Pensioner - bidragsbaserede ordninger	2.331	2.208
Pensioner - ydelsesbaserede ordninger	158	154
Andre udgifter til social sikring	2.175	2.101
Andre personaleomkostninger	2.467	2.467
Personaleomkostninger i alt	37.564	36.103
Indeholdt i resultatopgørelsen under følgende funktioner:		
Produktionsomkostninger	11.330	10.795
Salgs- og distributionsomkostninger	13.439	13.172
Forsknings- og udviklingsomkostninger	7.423	6.732
Administrationsomkostninger	3.562	3.371
Licensindtægter og andre driftsindtægter (netto)	410	852
	36.164	34.922
Indeholdt i balancen som:		
Aktiveret løn i forbindelse med opførelse af bygninger og produktionsanlæg	1.258	957
Forskydning i lønandel indeholdt i varebeholdninger	142	224
Personaleomkostninger i alt	37.564	36.103
	Antal	Antal
Gns. antal fuldtidsansatte i Novo Nordisk Fond koncernen	57.273	54.949
	DKK mio.	DKK mio.
Kortsigtede personaleydelse til direktionen	4	4

Nedenstående oversigt viser bestyrelsen i Novo Nordisk Fondens aflønning i Novo Nordisk Fonden og i resten af koncernen.

Beløb i t.kr.	Novo Nordisk Fonden		Øvrige koncernselskaber		Total
	Bestyrelse	Komiteer og udvalg	Bestyrelse	Komiteer og udvalg	
Sten Scheibye	750	0	1.500	0	2.250
Steen Riisgaard	500	0	1.440	0	1.940
Bo Ahrén	250	190	30	0	470
Karsten Dybvad	250	0	0	0	250
Lars Fugger	250	470	0	0	720
Marianne Philip	250	0	0	0	250
Anne Marie Kverneland	250	0	800	0	1.050
Lars Bo Køppler	250	0	500	0	750
Désirée Jantzen Asgreen	250	0	0	0	250
	3.000				

I forbindelse med sin rolle som arbejdende bestyrelsesformand for Novo A/S i perioden 1 marts 2016 til 31 august 2016 har Sten Scheibye modtaget et ekstraordinært honorar på DKK 2,5 mio.

Novo Nordisk Fonden - Koncernen

Noter (fortsat)	2016 DKK mio.	2015 DKK mio.
Note 3 - Honorar til revisorer		
Lovpligtig revision	38	38
Andre erklæringer med sikkerhed	4	5
Skatterådgivning	18	23
Andre ydelser	11	24
Honorar til revisorer i alt	71	90
Note 4 - Af- og nedskrivninger på immaterielle og materielle anlægsaktiver		
Indeholdt i resultatopgørelsen under følgende overskrifter:		
Produktionsomkostninger	3.265	3.498
Salg- og distributionsomkostninger	173	181
Forsknings- og udviklingsomkostninger	1.140	874
Administrationsomkostninger	125	134
Af- og nedskrivninger i alt	4.703	4.687
Note 5 - Resultat af investeringsaktiviteter og andre driftsindtægter		
Resultat af life science investeringer og værdipapirer	795	4.884
Licensindtægter og andre driftsindtægter, netto	903	958
Resultat af investeringsaktiviteter og andre driftsindtægter i alt	1.698	5.842

Novo Nordisk Fonden - Koncernen

Noter (fortsat)	2016 DKK mio.	2015 DKK mio.
Note 6 - Finansielle indtægter		
Renteindtægter	59	64
Kursgevinster på værdipapirer og lignende	41	809
Valutakursgevinster på finansielle instrumenter	45	7
Finansielle indtægter i alt	169	880
Note 7 - Finansielle omkostninger		
Renteomkostninger	252	777
Valutakurstab på finansielle instrumenter	246	5.940
Kurstab på værdipapirer og lignende	374	31
Andre finansielle omkostninger	122	169
Finansielle omkostninger i alt	994	6.917
Note 8 - Selskabsskat		
Aktuel skat af årets resultat	10.040	10.447
Udskudt skat af årets resultat	2.919	(1.122)
Skat af årets resultat	12.959	9.325
Regulering vedrørende tidligere år	(2.119)	79
Selskabsskat i resultatopgørelsen	10.840	9.404
Skat af anden totalindkomst vedrørende aktuel skat	(54)	-
Skat af anden totalindkomst vedrørende udskudt skat	(296)	88
Skat af anden totalindkomst	(350)	88
<p>Reguleringer indregnet for tidligere perioder inkluderer reguleringer som følge af begivenheder i indeværende år relateret til aktuel og udskudt skat for tidligere perioder. Sådanne reguleringer opstår overvejende fra skattebetalinger vedrørende skattesager relateret til transfer pricing samt tilbageførsel af den tilhørende skatteforpligtelse indregnet i tidligere perioder.</p>		
Opgørelse af effektiv skatteprocent:		
Selskabsskattesats i Danmark	22,0%	23,5%
Afvigelse i udenlandske skattesatser (netto)	-0,2%	-2,8%
Ikke-fradragsberettigede omkostninger med fradrag af ikke skattepligtig indkomst	0,0%	-1,1%
Effekt af ændring i skatteprocent	0,0%	0,4%
Diverse	-1,5%	-1,3%
Effektiv skatteprocent	20,3%	18,7%

Novo Nordisk Fonden - Koncernen

Noter (fortsat)

Note 9 - Immaterielle aktiver

DKK mio.	Goodwill	Patenter, licenser og know how	Andre im- materielle aktiver	I alt
2016				
Kostpris ved årets begyndelse	4.746	6.608	4.371	15.725
Valutakursregulering	48	70	253	371
Årets tilgang ved køb af virksomheder	22	216	-	238
Tilgang i året	-	1.124	305	1.429
Afgang i året	-	(20)	-	(20)
Overført (til)/fra andre poster	-	10	(10)	-
Kostpris ved årets slutning	4.816	8.008	4.919	17.743
Af- og nedskrivninger ved årets begyndelse	133	3.040	1.817	4.990
Valutakursregulering	41	88	316	445
Afskrivninger i året	-	516	124	640
Nedskrivninger i året	-	463	27	490
Tilbageførsel af afskrivninger vedr. afgang i året	-	8	(20)	(12)
Overført (til)/fra andre poster	-	-	-	-
Af- og nedskrivninger ved årets slutning	174	4.115	2.264	6.553
Regnskabsmæssig værdi ved årets slutning	4.642	3.893	2.655	11.190
2015				
Kostpris ved årets begyndelse	5.984	5.299	3.256	14.539
Valutakursregulering	7	14	44	65
Tilgang ved køb af virksomheder	(1.245)	328	960	43
Tilgang i året	-	1.186	121	1.307
Afgang i året	-	(328)	99	(229)
Overført (til)/fra andre poster	-	109	(109)	-
Kostpris ved årets slutning	4.746	6.608	4.371	15.725
Af- og nedskrivninger ved årets begyndelse	175	2.381	1.635	4.191
Valutakursregulering	(42)	(1)	2	(41)
Afskrivninger i året	-	489	190	679
Nedskrivninger i året	-	417	-	417
Tilbageførsel af afskrivninger vedr. afgang i året	-	(255)	(1)	(256)
Overført (til)/fra andre poster	-	9	(9)	-
Af- og nedskrivninger ved årets slutning	133	3.040	1.817	4.990
Regnskabsmæssig værdi ved årets slutning	4.613	3.568	2.554	10.735

Der er pr. 31. december 2016 gennemført nedskrivningstest af den regnskabsmæssige værdi af goodwill. Nedskrivningstesten har ikke afdækket behov for yderligere nedskrivning af de bogførte værdier.

Ved nedskrivningstest sammenholdes den enkelte pengestrømsgenererende enheds tilbagediskonterede pengestrømme med de regnskabsmæssige værdier i enheden. Koncernen har til brug for opgørelse af tilbagediskonterede pengestrømme anvendt en diskonteringsrate på 7 %.

Immaterielle aktiver, der ikke er taget i brug udgør DKK 1.247 mio. (DKK 1.261 mio. i 2015) primært vedrørende patenter og licenser i relation til udviklingsprojekter.

Novo Nordisk Fonden - Koncernen

Noter (fortsat)

Note 10 - Materielle aktiver

DKK mio.	Grunde og bygninger	Produktionsanlæg og maskiner	Andre anlæg, driftsmateriel og inventar	Materielle anlægsaktiver under udførelse og forudbetalinger for materielle anlægsaktiver	I alt
2016					
Kostpris ved årets begyndelse	24.044	32.921	6.055	8.727	71.747
Årets tilgang ved køb af virksomheder	17	19	2	-	38
Valutakursregulering	242	244	60	65	611
Tilgang i året	1780	537	622	6.232	9.171
Afgang i året	(257)	(508)	(191)	(92)	(1.048)
Overført (til)/fra andre poster	923	1.403	319	(2.645)	-
Kostpris ved årets slutning	26.749	34.616	6.867	12.287	80.519
Af- og nedskrivninger ved årets begyndelse	10.155	22.020	3.844	67	36.086
Valutakursregulering	127	211	33	1	372
Afskrivninger i året	966	1.913	580	-	3.459
Nedskrivninger for værdiforringelse i året	12	37	78	(14)	113
Tilbageførsel af afskrivninger vedr. afgang i året	(178)	(450)	(182)	-	(810)
Overført (til)/fra andre poster	-	-	-	-	-
Af- og nedskrivninger ved årets slutning	11.082	23.731	4.353	54	39.220
Regnskabsmæssig værdi ved årets slutning	15.667	10.885	2.514	12.233	41.299
2015					
Kostpris ved årets begyndelse	22.815	29.972	5.420	6.519	64.726
Årets tilgang ved køb af virksomheder	2	-	-	-	2
Valutakursregulering	196	749	115	109	1.169
Tilgang i året	447	867	451	5.132	6.897
Afgang i året	(173)	(486)	(285)	(103)	(1.047)
Overført (til)/fra andre poster	757	1.819	354	(2.930)	-
Kostpris ved årets slutning	24.044	32.921	6.055	8.727	71.747
Af- og nedskrivninger ved årets begyndelse	9.305	20.058	3.408	67	32.838
Valutakursregulering	23	403	79	-	505
Afskrivninger i året	973	1.929	588	-	3.490
Nedskrivninger for værdiforringelse i året	8	64	23	-	95
Tilbageførsel af afskrivninger vedr. afgang i året	(150)	(435)	(257)	-	(842)
Overført (til)/fra andre poster	(4)	1	3	-	-
Af- og nedskrivninger ved årets slutning	10.155	22.020	3.844	67	36.086
Regnskabsmæssig værdi ved årets slutning	13.889	10.901	2.211	8.660	35.661

Novo Nordisk Fonden - Koncernen

Noter (fortsat)

Note 11 - Associerede virksomheder

	2016	2015
	DKK mio.	DKK mio.
Kostpris ved årets begyndelse	4.749	4.671
Tilgang i året	2.371	78
Afgang i året	-	-
Kostpris ved årets slutning	<u>7.120</u>	<u>4.749</u>
Værdiregulering ved årets begyndelse	(1.000)	(752)
Valutakursreguleringer	(3)	10
Andel af årets resultat	146	166
Afgang i året	-	-
Øvrige reguleringer	<u>13</u>	<u>(424)</u>
Værdiregulering ved årets slutning	<u>(844)</u>	<u>(1.000)</u>
Associerede virksomheder til indre værdi ved årets slutning	<u>6.276</u>	<u>3.749</u>
Dagsværdi af aktieposter i børsnoterede associerede virksomheder:		
Veloxis Pharmaceuticals A/S	765	1.240
Chr. Hansen Holding A/S	13.232	14.606

Novo Nordisk Fonden - Koncernen

Noter (fortsat)

	2016			2015		
	Life science investeringer	Værdipapirer	I alt	Life science investeringer	Værdipapirer	I alt
Note 12 - Finansielle aktiver						
Investeringer til dagsværdi						
Anskaffelsværdi ved årets begyndelse	6.911	29.112	36.023	5.915	17.867	23.782
Tilgang i året, netto	4.816	365	5.181	996	11.245	12.241
Anskaffelsværdi ved årets slutning	11.727	29.477	41.204	6.911	29.112	36.023
Værdiregulering ved årets begyndelse	3.276	9.299	12.575	3.199	6.988	10.187
Værdireguleringer, netto	(1.485)	786	(699)	77	2.311	2.388
Værdiregulering ved årets slutning	1.791	10.085	11.876	3.276	9.299	12.575
Investeringer til dagsværdi ved årets slutning	13.518	39.562	53.080	10.187	38.411	48.598
Bogført værdi af investeringer ved årets slutning	13.518	39.562	53.080	10.187	38.411	48.598
Opdeling på aktivkategorier						
Obligationer	-	7.626	7.626	-	7.480	7.480
Kreditobligationer og emerging market obligationer	-	5.896	5.896	-	5.615	5.615
Aktier	13.518	23.096	36.614	10.187	22.978	33.165
Private equity	-	2.944	2.944	-	2.338	2.338
Finansielle aktiver	13.518	39.562	53.080	10.187	38.411	48.598
Fordeling efter værdiansættelsesmetode						
Aktive markedsdata	7.926	34.778	42.704	5.862	32.223	38.085
Direkte eller indirekte observerbare markedsdata	-	2.391	2.391	-	3.850	3.850
Ikke baseret på observerbare markedsdata	5.592	2.393	7.985	4.325	2.338	6.663
Fordeling efter værdiansættelsesmetode	13.518	39.562	53.080	10.187	38.411	48.598
Årets ændring i ikke baseret på observerbare markedsdata						
Ved årets begyndelse	4.325	2.338	6.663	3.096	652	3.748
Tilgang i året	5.041	738	5.779	2.010	1.733	3.743
Afgang i året	(2.357)	(706)	(3.063)	(531)	(45)	(576)
Gevinster/(tab) indregnet i anden totalindkomst	-	-	-	-	-	-
Årets ændring i ikke baseret på observerbare markedsdata	5.592	2.393	7.985	4.325	2.338	6.663

Novo Nordisk Fonden - Koncernen

Noter (fortsat)	2016	2015
	DKK mio.	DKK mio.
Note 13 - Varebeholdninger		
Råvarer og hjælpematerialer	2.773	2.498
Varer under fremstilling	10.178	9.197
Færdigvarer	5.792	5.263
Nedskrivninger af varebeholdninger ved årets slutning	(1.374)	(1.434)
Varebeholdninger i alt	17.369	15.524
Indirekte produktionsomkostninger inkluderet i varer under fremstilling og færdigvarer	7.103	6.438
Omkostningsførte nedskrivninger af varebeholdninger i årets løb udgør	250	(797)
Tilbageførte nedskrivninger af varebeholdninger i årets løb udgør	672	315
Note 14 - Tilgodehavender fra salg		
Tilgodehavende fra salg (brutto)	25.129	19.915
Nedskrivning til imødegåelse af tab på dubiøse debitorer:		
Ved årets begyndelse	1.306	1.111
Ændring af nedskrivning i året	140	123
Realiserede tab	(31)	72
Ved årets slutning	1.415	1.306
Tilgodehavender fra salg i alt	23.714	18.609
Forfaldne med mellem 1 og 179 dage	1.458	1.247
Forfaldne med mellem 180 og 359 dage	175	34

Den regnskabsmæssige værdi af tilgodehavende fra salg svarer tilnærmelsesvis til deres dagsværdier.

Novo Nordisk Fonden - Koncernen

Noter (fortsat)	2016	2015
	DKK mio.	DKK mio.
Note 15 - Langfristede lån og derivater		
Kreditinstitutter	4.040	3.233
Kreditinstitutter ved årets slutning	4.040	3.233
Afledte og andre finansielle instrumenter	-	-
Langfristede gældsforpligtelser ved årets slutning	4.040	3.233
Lån og prioritetsgæld fordeler sig på følgende valutaer:		
DKK	764	368
EUR	1.727	1.216
USD	1.549	1.649
Andre valutaer	-	-
	4.040	3.233

Den regnskabsmæssige værdi af lån svarer til dagsværdien.

Novo Nordisk Fonden - Koncernen

Noter (fortsat)

Note 16 - Hensættelse til udskudt skat

Udskudte skatter opstår som følge af midlertidige forskelle mellem de regnskabsmæssige og de skattemæssige balancer i det enkelte konsoliderede selskaber og fra fremførbare skattemæssige underskud, der kan realiseres ved anvendelse af den balanceorienterede gælds metode. Udskudt skat måles efter gældende skatteregler og med den skattesats, der forventes at være gældende, når de midlertidige forskelle udlignes.

Ikke-udloddet indtjening er tilbageholdt i datterselskaberne med henblik på reinvestering. Der foretages ikke hensættelse vedrørende indkomstskat, der ville blive betalbar ved udlodning af sådanne indtjening. Såfremt indtjeningen blev udloddet, ville det medføre en uvæsentlig skatteforpligtelse på basis af aktuell gældende skattelovgivning.

Der er ikke afsat udskudt skat på forskelle vedrørende investeringer i datterselskaber, filialer og associerede virksomheder, da disse forskelle i sagens natur er permanente. Udskudt skat er imidlertid beregnet, såfremt forskellene er fradragsberettigede.

	2016	2015
	DKK mio.	DKK mio.
Ved årets begyndelse	(6.341)	(4.869)
Udskudt skat på årets resultat	2.919	(1.122)
Tilgang ved køb af virksomheder	64	23
Regulering vedrørende tidligere år	1.017	56
Skat af anden totalindkomst	(296)	88
Skat på egenkapitalposter	455	(377)
Valutakursreguleringer	(20)	(140)
Hensættelse til udskudt skat i alt	(2.202)	(6.341)
Udskudte skatteaktiver	3.351	7.319
Udskudte skatteforpligtelser	1.149	978
Hensættelse til udskudt skat i alt	(2.202)	(6.341)

De udskudte skatteaktiver og -forpligtelser fordeler sig på de forskellige balanceposter som følger:

	Aktiver	Forpligtelser	I alt
2016:			
Immaterielle og materielle aktiver	(820)	3.149	2.329
Varebeholdninger	(2.933)	1.412	(1.521)
Hensættelser	(2.081)	76	(2.005)
Aktieopitoner	(81)		(81)
Fremførbart skattemæssigt underskud	(70)	-	(70)
Diverse	(1.181)	327	(854)
	(7.166)	4.964	(2.202)
Modregning af udskudte skatteaktiver og skatteforpligtelse vedrørende indkomstskat på lignet af samme skattemyndighed	3.815	(3.815)	-
	(3.351)	1.149	(2.202)
2015:			
Immaterielle og materielle aktiver	(1.347)	3.319	1.972
Varebeholdninger	(4.650)	1.057	(3.593)
Hensættelser	(2.566)		(2.566)
Fremførbart skattemæssigt underskud	(144)	-	(144)
Diverse	(2.373)	363	(2.010)
	(11.080)	4.739	(6.341)
Modregning af udskudte skatteaktiver og skatteforpligtelse vedrørende indkomstskat på lignet af samme skattemyndighed	3.761	(3.761)	-
	(7.319)	978	(6.341)

Fremførbart skattemæssigt underskud

Udskudte skatteaktiver er indregnet på fremførbare skattemæssige underskud, der modsvarer indkomst, som sandsynligvis vil blive realiseret i fremtiden. Udskudt skat vedrørende skattemæssigt underskud på DKK 599 mio. (2015 DKK 274 mio.) er ikke indregnet i balancen.

Novo Nordisk Fonden - Koncernen

Noter (fortsat)

Note 17 - Hensættelse til pensioner

Koncernen har indgået en række bidragsbaserede pensionsordninger over hele verden. Koncernens bidrag til de bidragsbaserede pensionsordninger indregnes i Resultatopgørelsen som omkostninger i det regnskabsår, de vedrører. I enkelte lande har koncernen også ydelsesbaserede ordninger, primært i Japan, Tyskland, USA og Schweiz. Årets omkostninger til ydelsesbaserede ordninger fastsættes på basis af den såkaldte projected unit credit-metode. Denne metode afspejler det arbejde, de ansatte har udført indtil tidspunktet for værdiansættelsen. Metoden er baseret på aktuarmæssige forudsætninger, primært vedrørende de diskonteringsatser, der er brugt til at beregne ydelsernes nutidsværdi, samt de forventede fremtidige lønstigninger. Diskonteringsatserne fastsættes på baggrund af markedsrenten på virksomhedsobligationer med høj kreditværdighed i de pågældende lande.

Aktuarmæssige gevinster og tab, der skyldes justeringer som følge af erfaringer og ændringer i de aktuarmæssige forudsætninger, indregnes i Anden totalindkomst i den periode, de opstår. Ændringer til pensionsomkostninger vedrørende tidligere regnskabsår indregnes straks i Resultatopgørelsen.

Pensionsaktiver indregnes kun i det omfang, koncernen kan opnå fremtidige økonomiske fordele i form af refusion fra pensionsordningen eller reduktion af fremtidige ydelser.

Koncernens ydelsesbaserede ordninger er pensions- og sygesikringsordninger, der er afdækket gennem indbetalinger fra koncernens selskaber og fra de ansatte til pensionsfonde, der er uafhængige af koncernen. Hvis en ordning er uafdækket, indregnes en pensionsforpligtelse i koncernens balance. Omkostninger til pensionsydelser indgår under produktionsomkostninger, salgs- og distributionsomkostninger, forsknings- og udviklingsomkostninger og administrationsomkostninger.

Andre pensionsydelser består primært af sygesikringsordninger for fratrådte medarbejdere, hovedsageligt i USA.

	2016	2015
	DKK mio.	DKK mio.
Pensionsforpligtelser		
Ved årets begyndelse	1.186	1.031
Omkostninger indregnet i Resultatopgørelsen	145	154
Aktuarmæssige (gevinster)/tab indregnet i Anden totalindkomst	205	37
Valutakursregulering indregnet i Anden totalindkomst	51	60
Arbejdsgiverbidrag	(102)	(96)
Forpligtelse indregnet i balancen	1.485	1.186
Pensionsforpligtelser	2.645	2.268
Dagsværdi af ordningernes aktiver	1.160	1.082
Uafdækkede pensionsforpligtelser ved årets slutning (netto)	1.485	1.186

Novo Nordisk Fonden - Koncernen

Noter (fortsat)

2016
DKK mio.   **2015**
DKK mio.

Note 18 - Andre hensatte forpligtelser

DKK mio.	Hensættelse til rabatter	Hensættelse til returvarer	Andre hensatte forpligtelser	I alt	I alt
Ved årets begyndelse	16.508	803	4.303	21.614	15.641
Tilgang i året	56.954	323	1.258	58.535	46.640
Tilbageført i året	(53.217)	(416)	(811)	(54.444)	(129)
Anvendt i året	(822)	56	(597)	(1.363)	(41.896)
Valutakursreguleringer	548	1	52	601	1.358
Ved årets slutning	19.971	767	4.205	24.943	21.614
Specifikation af andre hensatte forpligtelser					
Langfristede	-	460	3.727	4.187	3.863
Kortfristede	19.971	307	478	20.756	17.751
	19.971	767	4.205	24.943	21.614

Hensættelse til rabatter

I nogle lande afhænger de faktiske rabatter af hvilke kunder produkter sælges til. De faktorer, der komplicerer kalkulationerne af rabatter, er identifikation af, hvilke produkter, der er blevet solgt med rabat, hvilke prisbetingelser, der er gældende for henholdsvis kunder eller offentlige myndigheder, samt den anslåede periodemæssige forskydning, der er mellem salget og betalingen af rabatten.

Hensættelse til returvarer

Som led i almindelig forretningspraksis udsteder Novo Nordisk kreditnotaer vedrørende produkter, der er udløbet. Hensættelser vedrørende fremtidige returneringer foretages derfor på baggrund af historiske statistikker over returneringer af produkter efter Novo Nordisk's bedste skøn. Hensættelsen forventes anvendt inden for den normale forretningscyklus.

Andre hensatte forpligtelser

Andre hensatte forpligtelser omfatter forskellige typer hensatte forpligtelser opgjort efter ledelsens bedste skøn.

	2016 DKK mio.	2015 DKK mio.
Note 19 - Kortfristede gældsforpligtelser		
Bankgæld og kassekreditter	1.078	1.397
Afdrag på langfristede gældsforpligtelser, som forfalder inden for et år	-	-
Finansielle instrumenter	-	-
Bankgæld i alt	1.078	1.397

Ultimo året havde koncernen uudnyttede garanterede kreditfaciliteter på 11.879 mio. kr. (10.759 mio. kr. i 2015). De uudnyttede garanterede kreditfaciliteter er garanteret af en række danske og udenlandske banker. De uudnyttede kreditfaciliteter udløber inden for de kommende 5 år.

Novo Nordisk Fonden - Koncernen

Noter (fortsat)	2016	2015
	DKK mio.	DKK mio.
Note 20 - Andre gældsforpligtelser		
Skyldige personaleomkostninger	6.083	5.629
Skyldige skatter og afgifter	1.072	900
Periodeafgrænsningsposter	6.885	6.063
Skyldig støtte	6.192	3.209
Anden gæld	5.169	3.909
	<u>25.401</u>	<u>19.710</u>

Den regnskabsmæssige værdi af andre gældsforpligtelser svarer tilnærmelsesvis til dagsværdien.

Note 21 - Andre tilbageførte poster uden likviditetseffekt

Gevinst ved salg af materielle anlægsaktiver	(4)	9
Urealiseret (gevinst)/tab på værdipapirer o.lign.	(1.232)	(6.426)
Urealiseret (gevinst)/tab på valuta	19	152
Stigning/(fald) i hensættelser	4.024	6.160
Aktiebaseret aflønning	572	548
Andet	(540)	(399)
	<u>2.839</u>	<u>44</u>

Note 22 - Likvide reserver

Likvide beholdninger ved årets slutning	20.704	19.271
Kortfristet bankgæld og kassekreditter ved årets slutning	(234)	(1.130)
	<u>20.470</u>	<u>18.141</u>

Ultimo 2016 og 2015 var der ingen omsætningspapirer med en oprindelig forfaldstid på mindre end 3 måneder.

Noter (fortsat)

Note 23 - Afledte finansielle Instrumenter

Koncernen anvender en række finansielle instrumenter til at sikre valutarisici, og i overensstemmelse med koncernens finanspolitik sikrer koncernen udelukkende kommercielle risici og anvender derfor ikke finansielle instrumenter til handels- og spekulative formål. Koncernens sikring af valuta er inddelt i sikring af forventede transaktioner (sikring af pengestrømme), sikring af aktiver og passiver (sikring af dagsværdi) og sikring af nettoinvesteringer.

Sikring af forventede transaktioner

Nedstående tabel viser dagsværdien af koncernens sikring af pengestrømme for 2016 og 2015 fordelt på sikringsinstrumenter og de vigtigste valutaer. Dagsværdien af de finansielle instrumenter, der opfylder kriterierne for behandling som sikringsinstrumenter i henhold til IAS 39, er indregnet direkte i totalindkomsten, indtil de sikrede poster indregnes i resultatopgørelsen. Dagsværdien af de finansielle instrumenter, der ikke opfylder definitionen på et sikringsinstrument i henhold til IAS 39, er indregnet i resultatopgørelsen.

Finansielle instrumenter, der sikrer forventede transaktioner og opfylder kriterier i henhold til IAS 39

	2016			2015		
	Kontrakts- beløb ultimo	Positive dagsværdier ultimo	Negative dagsværdier ultimo	Kontrakts- beløb ultimo	Positive dagsværdier ultimo	Negative dagsværdier ultimo
DKK mio.						
Terminskontrakter, nettosalg:						
USD	38.692	17	2.191	36.146	86	832
JPY, GBP og andre valutaer	10.365	199	115	7.978	117	101
	49.057	216	2.306	44.124	203	933
Valutaoptioner						
USD (Købt USD put)	916	53	5	5.482	23	-
JPY (Købt JPY put)	190	11	-	248	3	-
	1.106	64	5	5.730	26	-
Valuta og renteswaps:						
DKK/DKK	1.284	-	8	-	-	-
EUR/DKK	-	-	-	-	-	-
EUR/EUR	111	-	13	112	-	16
USD/USD	847	-	2	-	-	-
	2.242	-	23	112	-	16
Sikringsinstrumenter, som opfylder kriterier, i alt	52.405	280	2.334	49.966	229	949
Finansielle instrumenter, der sikrer forventede transaktioner, men ikke opfylder kriterier i henhold til IAS 39						
Valutaoptioner:						
EUR/USD (købt USD put)	-	2	-	-	43	-
	-	2	-	-	43	-
Valutaswaps:						
EUR/DKK	-	-	-	-	-	-
EUR/USD	-	-	-	539	1	9
	-	-	-	539	1	9
Sikringsinstrumenter, som ikke opfylder kriterier, i alt	-	2	-	539	44	9
Sikringsinstrumenter forventede transaktioner, i alt	52.405	282	2.334	50.505	273	958

Rente- og valutaswaps ved udgangen af 2016 forfalder i perioden januar 2017 til juli 2019 (januar 2016 til juli 2019).

Sikring af aktiver og forpligtelser (sikring af dagsværdi)

Alle ændringer i dagsværdi er indregnet i resultatopgørelsen

	2016			2015		
	Kontrakts- beløb ultimo	Positive dagsværdier ultimo	Negative dagsværdier ultimo	Kontrakts- beløb ultimo	Positive dagsværdier ultimo	Negative dagsværdier ultimo
Mio. kr.						
Terminskontrakter:						
USD	14.229	223	509	5.993	59	409
Other	4.668	84	99	214	21	89
Sikring af aktiver og forpligtelser i alt	18.897	307	608	6.207	80	498

Novo Nordisk Fonden - Koncernen

Noter (fortsat)

Note 24 - Forpligtelser og eventualposter

Forpligtelser

Operationelle leasingforpligtelser

Nedenstående operationelle leasingforpligtelser vedrører uopsigelige operationelle aftaler, der primært relaterer sig til lokaler, firmabiler og kontorinventar. Omkostninger til leasing var for 2016 og 2015 henholdsvis DKK 1.758 mio og DKK 1.407 mio.

	2016	2015
	DKK mio.	DKK mio.
Leasingforpligtelser til betaling inden for følgende perioder fra balancedagen:		
Inden for 1 år	1.440	1.293
Mellem 1 og 3 år	2.372	1.912
Mellem 3 og 5 år	1.928	1.469
Efter 5 år	<u>2.648</u>	<u>2.536</u>
	<u>8.388</u>	<u>7.210</u>
Købsforpligtelser	<u>10.822</u>	<u>9.731</u>
Købsforpligtelser vedrører primært kontraktlige forpligtelser i forbindelse med investeringer i anlægsaktiver og købsaftaler vedrørende medicinsk udstyr og forbrugsvarer. Koncernen forventer at finansiere disse forpligtelser gennem pengestrømme fra driftsaktiviteter.		
Forpligtelser vedrørende forsknings- og udviklingsprojekter	<u>3.406</u>	<u>2.457</u>
Koncernen er engageret i forsknings- og udviklingsprojekter med en række eksterne virksomheder. Størstedelen af forpligtelserne omfatter honorarer og milepælbetalingen i forbindelse med studierne med Tresiba®.		
Andre garantier	<u>1.521</u>	<u>1.325</u>
Andre garantier relaterer sig primært til garantier udstedt af koncernen i relation til lejede lokaler.		
Sikkerhedsstillelse	<u>68</u>	<u>78</u>
Grunde, bygninger og installationer mv. til regnskabsmæssig værdi.		

Noter (fortsat)

Note 24 - Forpligtelser og eventualposter

Eventualposter

Verserende retssager og undersøgelser

I USA er der indgivet en række krav vedrørende påstået bugspytkirtel kræft og betændelse i bugspytkirtlen imod en række incretin-klasse forhandlere, herunder Novo Nordisk, ved de amerikanske domstole. Novo Nordisk er p.t. nævnt i 224 produktansvarssager relateret til Victoza® m.fl. Den 31. januar 2017 er der i 149 af sagerne også nævnt andre tiltalte i sagsanlæggene. I hovedparten af sagerne har domstolene afvist sagerne hvorefter der er blevet appelleret. På nuværende tidspunkt har Novo Nordisk ingen planlagte retssager i 2017. Novo Nordisk forventer ikke, at de verserende sager vil få væsentlig indvirkning på koncernens finansielle stilling, resultat af primær drift eller pengestrømme.

I februar 2011 pålagde statsadvokaturen for District of Massachusetts ved en stævning Novo Nordisk at fremlægge dokumenter vedrørende mulige strafbare forhold i forbindelse med virksomhedens markedsførings- og reklameaktiviteter for følgende produkter: NovoLog®, Levemir® og Victoza®. Sagen behandles nu af statsadvokaturen for District of Columbia. Novo Nordisk samarbejder fortsat med statsadvokaturen om denne undersøgelse. Novo Nordisk forventer ikke, at den verserende sag får væsentlig indvirkning på koncernens finansielle stilling, resultat af primær drift eller pengestrømme.

I januar 2017 er der rejst to gruppesøgsmål i hhv. staten New Jersey og Massachusetts mod Novo Nordisk A/S. Sagsøgerne anklager Novo Nordisk A/S for at skulle have hævet deres insulinpriser kunstigt og hemmeligholde rabataftaler over for en gruppe insulinkunder i et kartel med andre insulinproducenter, samt afgive urigtige finansielle oplysninger og misinformere potentielle investorer. Novo Nordisk forventer ikke, at den verserende sag får væsentlig indvirkning på koncernens finansielle stilling, resultat af primær drift eller pengestrømme.

Derudover er koncernen part i visse retssager og undersøgelser. Det er ledelsens opfattelse, at afgørelserne eller fortsættelserne af disse retssager ikke vil få væsentlig indflydelse på koncernens finansielle stilling, resultat af primær drift eller pengestrømme.

Novo Nordisk Fonden - Koncernen

Noter (fortsat)

Note 24 - Forpligtelser og eventualposter

Eventualposter

Verdensdiabetesfonden (World Diabetes Foundation)

På generalforsamlingen i 2008 i Novo Nordisk A/S besluttedes en donation til Verdensdiabetesfonden. Herved forpligtede Novo Nordisk sig til at yde en årlig donation til fonden i perioden 2012 - 2017 på 0,125% af Novo Nordisks nettoinsulinomsætning i det forudgående regnskabsår.

De årlige donationer fra 2012-2017 vil ikke overstige det laveste af DKK 80 mio. eller 15% af Novo Nordisk A/S skattepligtige indkomst i det pågældende regnskabsår.

På generalforsamlingen i 2014 i Novo Nordisk A/S besluttedes en yderligere donation til Verdensdiabetesfonden i tillæg til den allerede eksisterende forpligtelse. Herved forpligtede Novo Nordisk sig til at yde en årlig donation til fonden i perioden 2015 - 2024 på 0,1% af Novo Nordisks nettoinsulinomsætning i det forudgående regnskabsår. I perioden 2015-2016 kan donaitonen ikke overstige DKK 8 mio.

Den totale donation i årene 2018-2024 kan ikke samlet overstige DKK 88 mio. eller 15 % af skattepligtig indkomst for Novo Nordisk A/S.

I 2016 udgør donationen 85 mio. kr. (78 mio. kr. i 2015), som er indregnet i administrationsomkostninger i Resultatopgørelsen.

Novo Nordisk Fonden - Koncernen

Noter (fortsat)

Note 25 - Aktiebaserede vederlæggelsesordninger

Novo Nordisk Fond koncernen har etableret aktiebaserede incitamentsordninger i henholdsvis Novo Nordisk, Novozymes, NNIT, Sonion & Xellia med henblik på at motivere og fastholde en kvalificeret ledelse og for at sikre fælles mål for ledelsen og aktionærene.

Tildeling af aktieoptioner i koncernens almindelige aktieoptionsordninger er betinget af opfyldelsen af mål vedrørende værdiskabelse for aktionærene (shareholder value-mål) fastlagt af bestyrelserne i overensstemmelse med selskabernes langsigtede finansielle mål. Udnyttelseskursen for optionerne i de børsnoterede selskaber svarer til børskursen for aktierne på udstedelsestidspunktet/ordningens etablering.

Incitamentsordningerne er primært egenkapitalafregnede, og der er ikke indregnet forpligtelse for disse. Dagsværdien af det arbejde, medarbejderne udfører til gengæld for at få tildelt optioner eller aktier, indregnes som en omkostning og fordeles over optjeningsperioden.

Langsigtet aktiebaseret incitamentsordning

Novo Nordisk

I forbindelse med Novo Nordisks 90 års jubilæum i 2013 blev alle selskabets medarbejdere (ekskl. NNE Pharmaplan) tilbudt 100 betingede aktier. En betinget aktie giver ret til at modtage én Novo Nordisk B-aktie vederlagsfrit den 1. april 2016 på betingelse af fortsat ansættelse og en gennemsnitlig årlig omsætningsvækst på mindst 5% pr. år. målt i DKK opgjort i perioden 2012-2015.

Omkostningerne for ordningen udgør i alt DKK 440 mio. som er amortiseret over perioden 2013-2016 med DKK 135 mio. årligt. Da omsætningsvæksten er opnået vil aktierne blive tildelt medarbejderne 1. april 2016.

Derudover er der ordninger for koncerndirektion og øvrige direktører hhv. øvrige ledende medarbejdere.

Novozymes

I 2003-2012 var incitamentsprogrammet i Novozymes et aktieoptionsprogram, mens det fra 2011 og fremefter er et aktiebaseret program.

Aktieoptioner markedsværdi - forudsætninger

Aktieoptionernes beregnede markedsværdi er baseret på Black-Scholes model for værdiansættelse af optioner.

	2016	2015
Forventet udbytte pr. aktie i DKK - Novozymes	28,50	26,30
Forventet volatilitet (baseret på 2 års historisk volatilitet) - Novozymes	25,1%	22,9%
Risikofri rente	0,1%	0,0%
Markedsværdi af Novozymes B-aktie ved årets udgang	274	301
Årets indregnede omkostninger MDKK - Novozymes	144	106

Novo Nordisk Fonden - Koncernen

Noter (fortsat)

Note 25 - Aktiebaserede vederlæggelsesordninger

	Antal
Udestående betingede aktier i Novozymes	
Udestående primo 2015	7.148.583
Tildelt vedrørende 2015	1.873.246
Udnyttet i 2015	(1.435.360)
Udløbet/annulleret i 2015	(234.770)
	<hr/>
Udestående ved årets slutning	7.351.699
Tildelt vedrørende 2016	2.050.999
Udnyttet i 2016	(875.587)
Udløbet/annulleret i 2016	(170.126)
	<hr/>
Udestående ved årets slutning	8.356.985
	<hr/>
Udestående betingede aktier i Novo Nordisk	
Udestående primo 2015	7.960.080
Frigivne fra ledelsens 2012 fællespulje	(1.787.640)
Frigivne fra ledelsens 2012-14 fællespulje	(120.638)
Annulleret fra ledelsens fællespulje	(152.097)
Tildelte betingede aktier til medarbejdere	-
Allokeret til ledelsens fællespulje	1.258.931
	<hr/>
Udestående ved årets slutning	7.158.636
Frigivne til medarbejdere	(2.590.000)
Frigivne fra ledelsens 2012 fællespulje	(1.808.729)
Annulleret fra ledelsens fællespulje	(174.552)
Tildelte betingede aktier til medarbejdere	1.685.411
Allokeret til ledelsens fællespulje	320.760
	<hr/>
Udestående ved årets slutning	4.591.526
	<hr/>

Novo Nordisk Fonden - Koncernen

Noter (fortsat)

Note 25 - Aktiebaserede vederlæggelsesordninger

	Udnyttelsesperiode	Udstedt	Frigivet	Udløbet/ annulleret	Udestående/ ikke udnyttede ultimo
Antal betingede aktier, der kan udnyttes og er udestående - Novo Nordisk					
Betingede aktier 2013	2. kv. 2016	2.590.000	(2.590.000)		-
Betingede aktier 2016	1. kv. 2019	1.465.411			1.465.411
Betingede ordninger ved årets slutning		4.055.411	(2.590.000)	-	1.465.411
Aktier allokert til fællespuljen for koncerndirektion og øvrige direktører					
Aktier allokert til fællespulje 2012	1. kv. 2016	487.730	(487.730)		-
Aktier allokert til fællespulje 2013	1. kv. 2017	254.513	(8.993)		245.520
Aktier allokert til fællespulje 2014	1. kv. 2018	293.044	(9.369)		283.675
Aktier allokert til fællespulje 2015	1. kv. 2019	378.943		(522)	378.421
Aktier allokert til fællespulje 2016	1. kv. 2020	96.705			96.705
		1.510.935	(506.092)	(522)	1.004.321
Aktier allokert til fællespuljen for øvrige ledende medarbejdere					
Aktier allokert til fællespulje 2012	1. kv. 2016	1.559.235	(1.366.594)	(177.262)	15.379
Aktier allokert til fællespulje 2013	1. kv. 2017	622.190	(22.620)	(97.746)	501.824
Aktier allokert til fællespulje 2014	1. kv. 2018	683.728	(34.061)	(76.704)	572.963
Aktier allokert til fællespulje 2015	1. kv. 2019	879.988		(72.415)	807.573
Aktier allokert til fællespulje 2016	1. kv. 2020	224.055			224.055
		3.969.196	(1.423.275)	(424.127)	2.121.794
Udestående ordninger ved årets udgang i alt		9.535.542	(4.519.367)	(424.649)	4.591.526

Noter (fortsat)

Note 26 - Finansielle risici

Novo Nordisk Fond koncernens internationale aktiviteter medfører, at resultat og balance påvirkes af en række finansielle risikofaktorer. Koncernen har centraliseret styringen af koncernens finansielle risici i henholdsvis Novo Nordisk A/S, Novozymes A/S og Novo A/S. De respektive bestyrelser for ovenstående selskaber har fastlagt og godkendt de overordnede rammer for den finansielle risikostyring beskrevet i selskabernes finans- og investeringspolitik.

Valutarisiko

Valutarisiko opstår, fordi der ikke er balance mellem indtægter og udgifter i de enkelte valutaer, og fordi koncernen har flere aktiver end forpligtelser i udenlandske selskaber. Det overordnede formål med valutarisikostyring er at begrænse den kortsigtede negative effekt på indtjening og pengestrømme af valutakursudsving, og dermed øge forudsigeligheden af det økonomiske resultat.

Koncernen kurssikrer eksisterende aktiver og forpligtelser i de større valutaer samt de forventede fremtidige pengestrømme i op til 13 måneder. Kurssikring er baseret på forventningerne til fremtidige valutakurser og foretages primært gennem valutaterminforretninger og valutaoptioner. Sikringens effektivitet vurderes løbende.

Et udsving på 5% kursen på USD (og USD-relaterede valutaer) vil alt andet lige påvirke resultat af primær drift i 2017 med DKK 3.841-3.861 mio. (2016: DKK 3.428-3.448 mio.), mens et udsving på 5% i kursen på JPY vil påvirke resultat af primær drift i 2017 med DKK 200 mio. (2016: DKK 150 mio.). Til trods for at koncernens valutaeksponering er i forhold til EUR anses valutarisikoen for lav på grund af Danmarks fastkurspolitik over for euroen.

Renterisiko

Renterisiko opstår i forbindelse med rentebærende aktiver og passiver. Det overordnede formål med styring af renterisikoen er at begrænse den negative påvirkning af renteudsving på indtjeningen og balancen.

Overskydende likviditet investeres primært i kortfristede, likvide obligationer med høj kreditvurdering eller i pengemarkedsindskud i DKK eller EUR. Renterisikoen ved investeringer styres på basis af varighed sat i forhold til foruddefineret benchmark, der er fastsat i koncernens investeringspolitik.

En stigning i renteniveauet på et procentpoint vil alt andet lige betyde et fald i koncernens finansielle aktiver på DKK 173 mio. (2015: et fald på DKK 113 mio.).

Kreditrisiko

Ved indgåelse af afledte finansielle instrumenter og pengemarkedsindskud påtager koncernen sig en kreditrisiko på modparten. For at styre og begrænse denne risiko handler koncernen primært finansielle instrumenter med modparter, der har en tilfredsstillende langfristet kreditvurdering fra de internationale kreditvurderingsbureauer, alternativt søges kreditrisikoen afdækket til acceptabel risiko. Pengemarkedsindskud indgås udelukkende med finansielle modparter, som har en tilfredsstillende kortfristet kreditvurdering.

Kreditrisikoen vedrørende tilgodehavender er begrænset, da koncernen ikke har nogen betydelig koncentration af kreditrisiko, idet eksponeringen er spredt på et stort antal kunder og modparter.

Likviditetsrisiko

Koncernen sikrer et tilstrækkeligt likviditetsberedskab ved en kombination af likviditetsstyring, ultralikvide omsætningsaktiver og ikke-garanterede og garanterede kreditfaciliteter.

Investeringsrisiko

Koncernen har for at begrænse risikoen for tab på finansielle investeringer, men samtidig bevare udsigten til høje afkast på langt sigt fordelt de finansielle investeringer på en række aktivklasser og geografiske områder i overensstemmelse med koncernens investeringspolitik.

Ved en stigning i MSCI verdensindeks på 5% vil værdien af aktierne i værdipapirporteføljen alt andet lige stige med DKK 2.202 mio. (2015: DKK 1.825 mio.)

Novo Nordisk Fonden - Koncernen

Note 27 - Transaktioner med nærtstående parter

Som nærtstående parter anses de associerede virksomheder i henholdsvis Novo, Novozymes, Novo Nordisk, NNIT, Xellia og Sonion koncernerne og Novo Nordisk Fondens ledelse.

Der har ikke været væsentlige transaktioner med nærtstående parter. For informationer vedrørende vederlag til Novo Nordisk Fondens ledelse henvises til note 2 i koncernregnskabet.

Note 28 - Dattervirksomheder med væsentlige minoritetsinteresser

2016	Novo Nordisk A/S	Novozymes A/S	Øvrige minoritetsinteresser	I alt
Minoritetsandel	72,0%	73,4%		
TOTALINDKOMST:				
Omsætning	111.780	14.142		
Årets resultat	37.925	3.050		
Anden totalindkomst	(1.191)	71		
Totalindkomst i alt	36.734	3.121		
Minoritetsinteressernes andel af årets resulta	27.306	2.240	(688)	28.858
BALANCE:				
Langfristede aktiver	37.773	12.266		
Kortfristede aktiver	59.766	6.393		
Langfristede forpligtelser	4.834	3.352		
Kortfristede forpligtelser	47.436	3.562		
Minoritetsinteressernes andel af egenkapital	32.594	8.629	534	41.757
PENGESTRØMME:				
Pengestrømme fra driftsaktivitet	48.314	3.840		
Pengestrømme fra Investeringsaktivitet	(6.790)	(1.349)		
Pengestrømme fra finansieringsaktivitet	(38.887)	(2.484)		
2015	Novo Nordisk A/S	Novozymes A/S	Øvrige minoritetsinteresser	I alt
	72,5%	73,7%		
TOTALINDKOMST:				
Omsætning	107.927	14.002		
Årets resultat	34.860	2.825		
Anden totalindkomst	1.108	137		
Totalindkomst i alt	35.968	2.962		
Minoritetsinteressernes andel af årets resulta	25.267	2.082	1.013	28.361
BALANCE:				
Langfristede aktiver	36.659	11.643		
Kortfristede aktiver	55.140	6.148		
Langfristede forpligtelser	3.957	2.898		
Kortfristede forpligtelser	40.873	3.300		
Minoritetsinteressernes andel af egenkapital	34.043	8.546	482	43.071
PENGESTRØMME:				
Pengestrømme fra driftsaktivitet	38.287	3.339		
Pengestrømme fra Investeringsaktivitet	(6.098)	(1.257)		
Pengestrømme fra finansieringsaktivitet	(30.101)	(3.681)		

Novo Nordisk Fonden - Moderfond

Totalindkomstopgørelse for perioden 1. januar til 31. december

	Note	2016 DKK mio.	2015 DKK mio.
Indtægter fra dattervirksomheder		3.039	4.715
Administrationsomkostninger:			
Lønninger og honorarer	1	(55)	(44)
Øvrige omkostninger	2	<u>(54)</u>	<u>(35)</u>
RESULTAT AF PRIMÆRE AKTIVITETER		2.930	4.636
Finansielle indtægter	3	1.001	547
RESULTAT FØR SKAT		3.931	5.183
Skat af årets resultat	4	<u>0</u>	<u>0</u>
ÅRETS RESULTAT		<u>3.931</u>	<u>5.183</u>
Resultatdisponering			
Årets bevilgede støtte (netto)		4.112	1.027
Henlagt til senere uddelinger		691	6.900
Anvendt af overført resultat		<u>(872)</u>	<u>(2.744)</u>
		<u>3.931</u>	<u>5.183</u>

Novo Nordisk Fonden - Moderfond

Balance pr. 31. december

	Note	2016 DKK mio.	2015 DKK mio.
Aktiver			
Kapitalandele i dattervirksomheder	6	2.142	2.142
Langfristede aktiver i alt		2.142	2.142
Indskud i fælles investeringspulje hos Novo A/S		13.573	10.742
Likvide beholdninger		18	51
Kortfristede aktiver i alt		13.591	10.793
Aktiver i alt		15.733	12.935
Passiver			
Grundkapital		22	22
Overført resultat		-	872
Uddelingsramme		9.491	8.800
Egenkapital i alt		9.513	9.694
Skyldig støtte	5	6.192	3.209
Skyldig skat		-	-
Gæld til tilknyttede virksomheder		8	5
Øvrige gældsforpligtelser		20	27
Kortfristede forpligtelser i alt		6.220	3.241
Forpligtelser i alt		6.220	3.241
Passiver i alt		15.733	12.935
Transaktioner med nærtstående parter	7		

Novo Nordisk Fonden - Moderfond

Egenkapitalopgørelse		Grund- kapital	Overført resultat	Henlagt til senere uddelinger	Total
	Note	DKK mio.	DKK mio.	DKK mio.	DKK mio.
2015					
Egenkapital ved årets begyndelse		22	3.616	1.900	5.538
Årets totalindkomst			(2.744)	7.927	5.183
Bevilget støtte (netto)	5		-	(1.027)	(1.027)
Egenkapital ved årets slutning		22	872	8.800	9.694
2016					
Egenkapital ved årets begyndelse		22	872	8.800	9.694
Årets totalindkomst			(872)	4.803	3.931
Bevilget støtte (netto)	5		-	(4.112)	(4.112)
Egenkapital ved årets slutning		22	-	9.491	9.513

Novo Nordisk Fonden - Moderfond

Pengestrømsopgørelse for perioden 1. januar til 31. december

	2016	2015
	DKK mio.	DKK mio.
Årets resultat	3.931	5.183
Salg af værdipapirer	0	6.407
Indskud i fælles investeringspulje med Novo A/S	(2.900)	(11.215)
Udtræk fra fælles investeringspulje med Novo A/S	1.070	1.000
Tilbageførsel af poster uden likviditetseffekt:		
Afkast af fælles investeringspulje hos Novo A/S	<u>(1.000)</u>	<u>(542)</u>
Pengestrømme før ændring i driftskapital	1.101	833
Ændring i driftskapital:		
Ændring i mellemværender med tilknyttede virksomheder	3	2
Ændring i andre tilgodehavender	0	83
Ændring i anden gæld	<u>(7)</u>	<u>20</u>
Pengestrømme fra driftsaktivitet	1.097	938
Vedtægtsmæssige forpligtelser		
Nettoudbetalinger vedr. uddelinger	<u>(1.130)</u>	<u>(901)</u>
Pengestrømme fra vedtægtsmæssige forpligtelser	(1.130)	(901)
Nettopengestrømme	(33)	37
Likvide reserver ved årets begyndelse	51	14
Likvide reserver ved årets slutning	18	51

Novo Nordisk Fonden - Moderfond

Noter	2016 DKK mio.	2015 DKK mio.
Note 1 - Lønninger og honorarer		
Lønninger (sekretariat og bestyrelse)	43	34
Pensioner - bidragsbaserede ordninger	5	4
Honorar til komiteer, bedømmelsesudvalg mv.	5	4
Andre personaleomkostninger	2	2
Lønninger og honorarer i alt	55	44
Løn, bonus, mv. til direktionen	4	4
Honorarer til bestyrelsen	3	3
Hverken direktion eller bestyrelse i Novo Nordisk Fonden deltager i aktiebaserede incitamentsordninger.		
	Antal	Antal
Gennemsnitligt antal fuldtidsmedarbejdere i Novo Nordisk Fo	40	26
Note 2 - Honorar til revisorer		
Lovpligtig revision	0,2	0,3
Andre erklæringer med sikkerhed	0,0	0,0
Skatterådgivning	0,4	0,0
Andre ydelser	0,1	0,1
Honorar til revisorer i alt	0,7	0,4
Note 3 - Finansielle indtægter		
	DKK mio.	DKK mio.
Renteindtægter og kursgevinst værdipapirbeholdning	1	20
Afkast af fælles investeringspulje hos Novo A/S	1.000	527
Finansielle indtægter i alt	1.001	547
Note 4 - Skat af årets resultat		
Aktuel skat af årets resultat	-	-
Udskudt skat af årets resultat	-	-
Skat af årets resultat	-	-
Regulering vedrørende tidligere år	-	-
Skat i resultatopgørelsen	-	-

Novo Nordisk Fonden - Moderfond

Noter (fortsat)	2016	2015	
Note 5 - Støtte	DKK Tusinde	DKK Tusinde	
Bevilget i året:			
Forsknings- og innovationsbevillinger			
Forskningsprojektstøtte/programmer:			
Challenge Program	296.267	120.000	
Endokrinologisk forskning, Norden	72.500	74.500	
Læge- og naturvidenskabelig forskning i Danmark	59.996	59.997	
Interdisciplinary Synergy Program	44.515	59.997	
Bioteknologibaseret syntese og produktionsforskning	35.000	25.000	
Samfundsvidenskabeligt forskningsprogram	30.382		
Forskningsprogram i almen medicinsk forskning	24.965	-	
Forskningsprogram i sygepleje	7.500	-	
Kunsthistorisk forskning	2.000	1.000	
Sygeplejeforskning - projektstøtte	1.500	1.500	341.994
	574.625	1.500	
Stipendier:			
Laureates Research Grants	80.000	80.000	
Hallas-Møller stipendier	21.611	22.000	
Young investigator award	20.000	40.000	
Kliniske forskerstipendier	20.000	20.000	
Excellensprojekt	20.000	20.000	
Postdocstipendier til forskning i udlandet - Læge- og Natu	14.761	14.812	
Postdocstipendier til forskning i udlandet - Endokrinologi c	11.931	-	
Visiting scholar stipendier ved Stanford Bio-X	7.705	7.780	
Mads Øvlisen stipendier (post.doc og ph.d stipendier)	6.800	6.600	
Bioteknologibaseret syntese og produktionsforskning (pos	6.581	8.161	
Postdoc. og ph.d stipendier, sygeplejeforskning	5.995	3.000	
Skolarstipendier	3.119	3.750	
Postdoc-stipendier, almen medicin	2.000	1.500	227.603
	220.503	1.500	
Innovationsuddelinger:			
Pre-seed uddelinger	26.590	15.474	
Exploratory Pre-seed grants	10.938	9.590	25.064
	37.528	9.590	
Symposier:			
Novo Nordisk Fonden Symposier	1.360	569	
Prissymposier	600	600	1.169
	1.960	600	
Priser:			
EASD - Prisen	7.000	7.000	
Novo Nordisk Prisen	3.000	3.000	
Novozymes Prisen	3.000	3.000	
Jacobæus Prisen	277	100	
Marie og August Krogh Prisen	250	-	
Hagedorn Prisen	250	250	
Novo Nordisk Fondens Forelæsningspris	50	-	
Bodil Schmidt Nielsen Award	-	350	
August Krogh Lectureship	-	350	14.050
	13.827	350	
(overført til næste side)	848.443	609.880	

Novo Nordisk Fonden - Moderfond

Noter (fortsat)	2016	2015
Note 5 - Støtte (fortsat)	DKK Tusinde	DKK Tusinde
(Overført fra forrige side)	848.443	609.880
Strategisk støtte		
Forskningscentre		
NNF Center for Biosustainability	207.800	-
Novo Nordisk Fondens Proteincenter	60.000	-
Copenhagen Bioscience PhD Programme	30.060	-
Copenhagen Bioscience Conferences	6.500	6.500
Novo Nordisk Fondens Stamcellecenter (BasicStem)	-	235.000
Immunometabolismeinitiativ	-	82.050
Clinical Proteomics ved Novo Nordisk Fondens Proteincen	304.360	60.000
Enkeltstatsninger (forskning, uddannelse, formidling mv.)		
Copenhagen International School	15.000	-
LEAPS	13.000	-
Experimentarium	11.500	-
Databasen DD2	9.600	-
Naturfagsmaraton	6.550	-
Cirkus Naturligvis	3.735	-
European Conference of Science Journalists 2017	1.000	-
Novo Nordisk Fondens Gymnasielærerpriser	500	500
Novo Nordisk Fondens naturfagslærerpris	500	500
Forskningsudstillingen - Et sukerteater	500	-
Lægevidenskabeligt selskab - Vejen til personlig dansk m	395	-
Experimentarium (Videnskabsfolk.dk)	375	-
Bodil Schmidt-Nielsen Symposium	320	-
Modern Approaches to Diabetes Self-Management and P	299	-
RNA Localization and Localized Translation	250	-
Lægevidenskabeligt selskab - indledende debatmøder	250	-
Dansk Biotek - analysearbejde	200	-
Øvrige symposier mv.	959	998
Internationalt mentormetværk	-	19.750
Pharmacovigilance	-	10.000
Science Talent Academy	-	9.000
ATV's Science and Engineering Project	-	5.000
Nobel Laureates Lectures	-	3.000
	64.933	48.748
Steno Diabetes Center		
Steno Diabetes Center København - drift	1.792.000	-
Steno Diabetes Center København - bygning	700.000	-
Steno Diabetes Center København - transition	453.000	-
Udvikling af Steno Diabetes Center København	19.060	40.000
Hospitalsdrift og udvikling	-	29.000
REACH projekt	-	18.700
STAR projekt	-	11.900
Center for sundhedsfremme	-	10.000
	2.964.060	109.600
Humanitære og sociale formål		
Teach First Danmark	7.500	-
Minik Rosing - forskningsprojekt	5.000	-
Spire 17	2.000	-
UNICEF Danmark	1.600	1.000
Soldaterlegatet	800	350
Julemærkefonden	630	-
Dansk Røde Kors	500	2.000
Dansk Flygtningehjælp	500	500
Maternity worldwide	440	300
Ingeniører uden grænser	421	-
SOS Børnebyerne	419	300
Tandsundhed uden grænser	115	90
Øvrige	80	-
Red Barnet	-	500
Børns Vilkår	-	500
Folkekirkens Nødhjælp	-	500
BØRNEfonden	-	374
Psykiafirifonden	-	290
Center for Voldtægts ofre	-	204
Aktion Børnehjælp	-	100
	20.005	7.008
I alt bevilget støtte i året	4.201.801	1.158.786
Reguleringer til tidligere års bevilget støtte	-88.781	-131.721
Bevilget støtte (netto)	4.113.020	1.027.065
Skyldig bevilget støtte ved årets begyndelse	3.208.548	3.082.000
Årets udbetalinger	-1.133.244	-913.897
Indbetalinger vedr. øj benyttede uddelinger	3.323	13.380
Skyldig bevilget støtte ved årets slutning	6.191.647	3.208.548

Novo Nordisk Fonden - Moderfond

Noter (fortsat)	2016	2015
	DKK mio.	DKK mio.
Note 6 - Kapitalandele i dattervirksomheder		
Anskaffelseskost ved årets begyndelse	2.142	2.142
Tilgang i året	-	-
Afgang i året	-	-
	<hr/>	<hr/>
Anskaffelseskost ved årets slutning	2.142	2.142

Novo A/S er en 100 % ejet dattervirksomhed af Novo Nordisk Fonden, og aktiebeholdningen i Novo A/S er sammensat af nominelt kr. 115.400.000 A-aktier og kr. 384.600.000 B-aktier.

Novo A/S ejer 27,5 % af aktiekapitalen i Novo Nordisk A/S og 25,5 % af aktiekapitalen i Novozymes A/S, og selskabets beholdning består af såvel A-aktier som børsnoterede B-aktier. På baggrund af den effektive ejerandel er der sket indregning af kapitalandele i Novo Nordisk og Novozymes med henholdsvis 28,00 % og 26,56 %.

Note 7 - Transaktioner med nærtstående parter

Som nærtstående parter anses Novo A/S, Novo Nordisk koncernen, Novozymes koncernen, NNIT koncernen, Xellia koncernen, Sonion koncernen, associerede virksomheder, samt medlemmer af disse enheders samt Fondens øverste ledelser. Honorar til Novo Nordisk Fondens øverste ledelse fremgår af koncernregnskabets note 2. Alle aftaler vedrørende aktiver og serviceydelser er forhandlet på markedsbaserede vilkår, og flertallet af aftalerne løber i et år.

I år 2016 og 2015 har Novo Nordisk Fonden haft følgende udgifter med nærtstående parter:

Novo A/S		
Serviceydelser købt af Novo A/S	14	8
Novo Nordisk koncernen		
Uddelinger til Steno Diabetes Center A/S	69	69
Salg af ydelser til Novo Nordisk A/S	(31)	-

Der har ikke været væsentlige transaktioner med ledelsen i Novo Nordisk Fonden, Novo A/S, Novo Nordisk koncernen og Novozymes koncernen.

Udover de ovennævnte koncerninterne transaktioner, vedtægtsbestemte uddelinger og normalt ledelsesvederlag har der ikke været transaktioner med bestyrelse, direktion, ledende medarbejdere, tilknyttede virksomheder eller andre nærtstående parter.

Dattervirksomheder af Novo A/S

	Hjemsted	Kapitalandel (%)
Dattervirksomheder		
Novo Nordisk A/S	Danmark	27,5
Novozymes A/S	Danmark	25,5
NNIT A/S ^{1) 2)}	Danmark	25,5
Sonion HoldCo A/S ²⁾	Danmark	100
Xellia HoldCo A/S ²⁾	Danmark	100
Novo Ventures (US), Inc.	USA	100
ERT HoldCo A/S	Danmark	100
Novo Invest 1 A/S	Danmark	100
Novo Ventures 1 A/S	Danmark	100
Associerede virksomheder		
Chr. Hansen Holding A/S	Danmark	25,7
eResearchTechnology, Inc.	USA	30
Veloxis Pharmaceuticals A/S	Danmark	42
Life science virksomheder³⁾		
Acesion Pharma ApS	Denmark	44
Adenium Biotech ApS ⁴⁾	Denmark	53
Affinicon ApS	Denmark	49
Allakos Inc.	USA	29
Avilex Pharma ApS ⁴⁾	Denmark	72
Battersea Biotech, LLC	USA	33
Biosyntia ApS	Denmark	46
Carbylan Therapeutics, Inc.	USA	30
Cardeas Pharma Corp.	USA	28
Cell Medica Switzerland Ltd	Switzerland	28
Ceterix Orthopaedics Inc.	USA	28
Cianna Medical, Inc.	USA	37
Colucid Pharmaceuticals, Inc.	USA	20
Dades A/S	Denmark	44
Denator AB	Sweden	27
Epsilon-3 Bio Ltd.	United Kingdom	26
E-scape Bio, Inc.	USA	23
Forendo Pharma Oy	Finland	23
Galecto Biotech AB	Sweden	21
Galera Therapeutics, Inc.	USA	21
Hoba Therapeutics ApS	Denmark	43
Inthera Bioscience Ltd	Switzerland	27
IO Biotech ApS	Denmark	30
KalVista Pharmaceuticals Ltd.	USA	29
Karus Therapeutics Ltd	United Kingdom	23
Merozyme Therapeutics AB	Sweden	20
MinervaX ApS	Denmark	50
NMD Pharma ApS	Denmark	32
Nuvelution Pharma, Inc.	USA	30
Orexo AB	Sweden	28
Orphazyme ApS	Denmark	36
PCOVERY ApS	Denmark	35
Reapplix ApS	Denmark	21
Reata Pharmaceuticals Inc	USA	30
Rgenix Inc.	USA	26
RSPR Pharma AB	Sweden	24
Spruce Biosciences, Inc.	USA	51
Symphogen A/S	Denmark	21
Tarsa Therapeutics, Inc.	USA	32
Tioma Therapeutics, Inc.	USA	22
Unchained Labs, Inc.	USA	34
Vantia Ltd ⁴⁾	United Kingdom	70

1) Novo A/S ejer sammen med Novo Nordisk A/S 51% af aktierne i NNIT A/S hvorfor selskabet er klassificeret som dattervirksomhed.

2) Ud over de nævnte selskaber har NNIT A/S, Sonion HoldCo A/S og Xellia HoldCo A/S egne datterselskaber.

3) Novo A/S' investeringer i life science virksomheder er foretaget med samme formål som øvrige investeringer, hvorfor værdien heraf indgår under "Øvrige investeringer" i balancen.

4) Novo A/S kan ikke udøve kontrol hvorfor selskabet ikke indgår i konsolideringen

Dattervirksomheder af Novo Nordisk A/S

	Hjemsted	Kapitalandel (%)
Dattervirksomheder per region		
Europa		
S.A. Novo Nordisk Pharma NV	Belgien	100
	Bosnien-	
	Hercegovina	100
Novo Nordisk Pharma d.o.o.	Bulgarien	100
Novo Nordisk Pharma EAD	Danmark	100
Novo Nordisk Pharmatech A/S	Danmark	100
Novo Nordisk Region Europe A/S	Danmark	100
Steno Diabetes Center A/S	Danmark	100
Novo Nordisk Region Europe Pharmaceuticals A/S	Danmark	100
Novo Nordisk Farma OY	Finland	100
Novo Nordisk	Frankrig	100
Novo Nordisk Production SAS	Frankrig	100
Novo Nordisk Hellas Epe.	Grækenland	100
Novo Nordisk B.V.	Holland	100
Novo Nordisk Limited	Irland	100
Novo Nordisk S.P.A.	Italien	100
Novo Nordisk Hrvatska d.o.o.	Kroatien	100
UAB Novo Nordisk Pharma	Litauen	100
Novo Nordisk Farma dooel	Makedonien	100
Novo Nordisk Scandinavia AS	Norge	100
Novo Nordisk Pharmaceutical Services Sp. z.o.o.	Polen	100
Novo Nordisk Comércio Produtos Farmacêuticos Lda.	Portugal	100
Novo Nordisk Farma S.R.L.	Rumænien	100
Novo Nordisk Health Care AG	Schweiz	100
Novo Nordisk Pharma AG	Schweiz	100
Novo Nordisk Pharma d.o.o. Belgrade (Serbia)	Serbien	100
Novo Nordisk Slovakia s.r.o.	Slovakiet	100
Novo Nordisk d.o.o.	Slovenien	100
Novo Nordisk Pharma S.A.	Spanien	100
Novo Nordisk Holding Limited	Storbritannien	100
Novo Nordisk Limited	Storbritannien	100
Novo Nordisk Scandinavia AB	Sverige	100
Novo Nordisk s.r.o.	Tjekkiet	100
Novo Nordisk Pharma GmbH	Tyskland	100
Novo Nordisk Hungaria Kft.	Ungarn	100
Novo Nordisk Pharma GmbH	Østrig	100
Nordamerika		
Novo Nordisk Canada Inc	Canada	100
Novo Nordisk US Bio Production Inc.	USA	100
Novo Nordisk US Holdings Inc.	USA	100
Novo Nordisk Pharmaceutical Industries Inc	USA	100
Novo Nordisk Inc.	USA	100
Novo Nordisk Research Center Indianapolis, Inc.	USA	
Japan & Korea		
Novo Nordisk Pharma Ltd.	Japan	100
Novo Nordisk Region Pacific A/S	Danmark	100
Novo Nordisk Pharma Korea Ltd.	Sydkorea	100

(fortsætter)

Dattervirksomheder af Novo Nordisk A/S (fortsat)

	Hjemsted	Kapitalandel (%)
Dattervirksomheder per region (fortsat)		
International Operations		
Aldaph SpA	Algeriet	100
Novo Nordisk Pharma Argentina SA	Argentina	100
Novo Nordisk Pharmaceuticals Pty. Ltd.	Australien	100
Novo Nordisk Produção Farmacêutica do Brasil Ltda.	Brasilien	100
Novo Nordisk Farmacêutica do Brasil Ltda.	Brasilien	100
Novo Nordisk Farmacêutica Ltda	Chile	100
Novo Nordisk Columbia SAS	Columbia	100
Novo Nordisk Pharma Operations A/S	Danmark	100
Novo Nordisk Region International Operation A/S	Danmark	100
Novo Nordisk Egypt LLC	Egypten	100
Novo Nordisk Pharmaceuticals (Philippines) Inc	Filippinerne	100
	Forenede Arabiske Emirater	
Novo Nordisk Pharma Gulf FZ-LLC	Emirater	100
Novo Nordisk India Private Limited	Indien	100
Novo Nordisk Service Centre (India) Pvt. Ltd.	Indien	100
PT. Novo Nordisk Indonesia	Indonesien	100
Novo Nordisk Pars	Iran	100
Novo Nordisk Ltd	Israel	100
Novo Nordisk Kenya Ltd	Kenya	100
Novo Nordisk Pharma SARL	Libanon	100
Novo Nordisk Pharma (Malaysia) Sdn Bhd	Malaysia	100
Novo Nordisk Pharma Operations (BASEA) Sdn Bhd	Malaysia	100
Novo Nordisk Pharma SAS	Marokko	100
Novo Nordisk Mexico S.A. de C.V.	Mexico	100
Novo Nordisk Servicios Profesionales S.A. de C.V.	Mexico	100
Novo Nordisk Farmacêutica S.A. de C.V.	Mexico	100
Novo Nordisk Pharmaceuticals Ltd.	New Zealand	100
Novo Nordisk Pharma Limited	Nigeria	100
Novo Nordisk Pharma (Private) Limited	Pakistan	100
Novo Nordisk Panama S.A.	Panama	100
Novo Nordisk Limited Liability Company	Rusland	100
Novo Nordisk Production Support LLC	Rusland	100
Novo Nordisk Region International Operations AG	Schweiz	100
Novo Investment Pte Limited	Singapore	100
Novo Nordisk Pharma (Singapore) Pte Ltd	Singapore	100
Novo Nordisk (Pty) Limited	Sydafrika	100
Novo Nordisk Pharma (Thailand) Ltd	Thailand	49
Novo Nordisk Tunisie SARL	Tunesien	100
Novo Nordisk Saglik Ürünleri Tic Ltd Sti	Tyrkiet	100
Novo Nordisk Venezuela Casa de Representación C.A.	Venezuela	100
Region Kina		
Novo Nordisk Region China A/S	Danmark	100
Novo Nordisk Hong Kong Limited	Hong Kong	100
Novo Nordisk (China) Pharmaceuticals Co., Ltd.	Kina	100
Beijing Novo Nordisk Pharmaceuticals Science & Technology Co., Ltd.	Kina	100
Novo Nordisk Pharma (Taiwan) Ltd	Taiwan	100
Øvrige dattervirksomheder		
NNE A/S	Danmark	100
NNIT A/S	Danmark	26

Dattervirksomheder af Novozymes A/S

	Hjemsted	Kapital- andel (%)
Novozymes BioAg S.A.	Argentina	100
Novozymes Australia Pty. Ltd.	Australien	100
Novozymes Belgium BVBA	Belgien	100
Novozymes Latin America Ltda.	Brasilien	100
Novozymes BioAg Productos Para Agricultura Ltda.	Brasilien	100
Novozymes BioAg Limited	Canada	100
Novozymes Canada Limited	Canada	100
Novozymes Bioindustrial A/S	Danmark	100
Novozymes Bioindustrial China A/S	Danmark	100
Albumedix A/S	Danmark	100
Novozymes BioAg A/S	Danmark	100
Novozymes France S.A.S	Frankrig	100
Novozymes Netherlands BVBA	Holland	100
Novozymes Hong Kong Ltd.	Hong Kong	100
Novozymes Biopharma Hong Kong Co. Ltd.	Hong Kong	100
Novozymes South Asia Pvt. Ltd.	Indien	100
Novozymes Italia S.r.l.	Italien	100
Novozymes Japan Ltd.	Japan	100
Novozymes (China) Biotechnology Co. Ltd.	Kina	100
Novozymes (China) Investment Co. Ltd.	Kina	100
Novozymes (Shenyang) Biologicals Co. Ltd.	Kina	100
Suzhou Hongda Enzyme Co. Ltd.	Kina	96
Novozymes (China) Biopharma Co. Ltd.	Kina	100
Novozymes Malaysia Sdn. Bhd.	Malaysia	100
Novozymes Mexicana, S.A. de C.V.	Mexico	100
Novozymes Mexico, S.A. de C.V.	Mexico	100
Novozymes RUS LLC	Rusland	100
Novozymes Switzerland AG	Schweiz	100
Novozymes Switzerland Holding AG	Schweiz	100
Novozymes Singapore Pte. Ltd.	Singapore	100
Novozymes Spain S.A.	Spanien	100
Novozymes UK Ltd.	Storbritannien	100
Albumedix Ltd	Storbritannien	100
Novozymes Sweden AB	Sverige	100
Novozymes South Africa (Pty) Ltd.	Sydafrika	100
Novozymes Korea Limited	Sydkorea	100
Novozymes Enzim Dis Ticaret Limited Sirketi	Tyrkiet	100
Novozymes Deutschland GmbH	Tyskland	100
Orfanobalance GmbH	Tyskland	100
Novozymes BioAg, Inc.	USA	100
Novozymes Biologicals, Inc.	USA	100
Novozymes Blair, Inc.	USA	100
Novozymes, Inc.	USA	100
Novozymes North America, Inc.	USA	100
Novozymes US, Inc.	USA	100
Albumedix Inc.	USA	100
Pacific Vet Group-USA, Inc.	USA	100